

*Fra Ann
Tostervel
Holtte*

Programkomiteens forslag til

Program for Lillehammer Arbeiderparti

2019-2023

Versjon 2 – 18. oktober 2018

Med rødt hjerte for en grønn fremtid

Tenke globalt, handle lokalt

Lillehammer Arbeiderparti vil legge Bbærekraftig utvikling som et fundament for alt vårt arbeid. Bærekraft handler om å bruke våre ressurser på en slik måte at det ikke ødelegger neste generasjons mulighet til å tilfredsstille sine behov. For å skape bærekraftig utvikling må vi jobbe på tre områder: klima og miljø,

økonomi og sosiale forhold. er et globalt begrep som er basert på solidaritet med kommende generasjoner, i tillegg til alle de som lever i dag. Det er en anerkjennelse av at vi bare har en klode, med en begrenset mengde ressurser, og at det er i vår felles interesse å ta vare på den. I et samfunn med økende grad av polarisering er denne grunnleggende tankegangen viktigere enn noen gang. Gjennom lokale handlinger hos oss viser vi hvilke verdier vi ønsker at samfunnet skal

bygge på. Får vi det til lokalt, vil det ha ringvirkninger også nasjonalt og internasjonalt.

~~For å skape bærekraftig utvikling må vi jobbe på tre områder: klima og miljø, økonomi og sosiale forhold. Det er sammenhengen mellom disse tre dimensjonene som avgjør om noe er bærekraftig. FNs bærekraftsmål ble vedtatt i 2015 og er en erkjennelse av at økonomi, ulikhet og miljø påvirker hverandre i større grad enn det vi trodde tidligere. Vi må finne løsninger som balanserer belastningen på miljøet med forbruket og økonomien vår, og vi må finne bedre måter å fordele ressursene på. Det er bærekraftig både for mennesker og miljøet. Lillehammer Arbeiderparti mener FNs bærekraftsmål må ligge til grunn for måten vi jobber på lokalt.~~

Sunn økonomi

Kommunens økonomiske situasjon har betydning for i hvilket omfang, tempo og rekkefølge vi kan gjennomføre våre politiske mål. Lillehammer Arbeiderparti vil sikre en sunn økonomi i kommunen. Det vil gi forutsigbarhet og langsiktighet i kommunens tjenester. Vi vil tilpasse utgiftene til de inntektene kommunen til enhver tid har.

Tilhørighet og sterke fellesskap

Lillehammer skal fortsette å være et godt sted å bo, arbeide og ta utdanning. Lillehammer Arbeiderparti mener dette oppnås best gjennom å sikre sterke fellesskapsløsninger. Vi oppnår mer i samarbeid enn hver for oss. For å sikre mangfold og god kvalitet i kommunens tjenester vil vi legge til rette for økt samarbeid med frivillige og ideelle organisasjoner. Vi ønsker ikke å kommersialisere eller privatisere velferdstjenester som omsorg, helse, skole og barnehage.

Gjennom frivillig arbeid skaper vi møteplasser for folk fra alle lag av samfunnet, vi utvikler fellesskap og lærer av hverandre. Lillehammer Arbeiderparti ønsker å videreutvikle det gode frivillighetsarbeidet og dugnadsånden som Lillehammer kjennetegnes av.

Trygghet for arbeidsplasser og tjenester av god kvalitet

Arbeid og trygghet i jobb for den enkelte skaper mer frihet, bedre inkludering, økt likestilling og flere inntekter til fellesskapet. Samarbeidet mellom den lokale fagbevegelsen og kommunen er et viktig virkemiddel for å oppnå et trygt, inkluderende og anstendig arbeidsliv.

I Lillehammer skal vi ha store forventninger til kvaliteten på de tjenestene og tilbudene kommunen har ansvar for. Vi må regne med at stadig flere vil etterspørre flere tjenester i årene framover, uten at antall ansatte øker tilsvarende. Vi må derfor evne å løse framtidige utfordringer på nye måter. Lillehammer Arbeiderparti vil sikre god tilgjengelighet til kommunale tjenester, derfor vil vi digitalisere tjenester og kontakt med innbyggerne der det er mulig.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Legge FNs bærekraftsmål til grunn for måten vi jobber på lokalt.
- Legge til rette for at kommunens innbyggere skal kunne leve miljøvennlig, og ha god og lett tilgang til grønne rekreasjonsområder.
- Sikre en økonomi som gir forutsigbarhet og langsiktighet i kommunens tjenester.
- Sikre sterke fellesskapsløsninger og legge til rette for økt samarbeid med frivillige og ideelle organisasjoner.
- Ikke kommersialisere eller privatisere kommunens tjenestetilbud.
- Sikre kontinuerlig fornyelse og forbedring av kommunens tjenester og satse på kompetanseutvikling blant kommunens ansatte.
- At heltidsstillinger skal være hovedregel.

Å høre til i Lillehammer

~~Hvordan vi tar vare på de svakeste blant oss, viser hvilke verdier vi legger vekt på.~~

Forskjellene i Norge øker og det finnes mange former for utenforskap. Enten det er snakk om rusmisbrukere, diskriminerte innvandrere, mobbeofre, unge som har falt utenfor, arbeidsledige eller enslige eldre. Årsaken til utenforskapet er forskjellig, men alle er relevante i inkluderingspolitikken. Vi i Lillehammer Arbeiderparti vil skape et varmere samfunn der alle er velkomne, og der alle kan delta på sin måte.

Etter mat og bosted er det meningsfulle menneskelige relasjoner som står øverst på behovslista vår. Lillehammer Arbeiderparti har et verdisyn som vektlegger menneskets

sosiale behov, ikke kun dets kortsiktige yteevne. Først når vi inkluderer alle blir samfunnet vårt bærekraftig. -

Lillehammer har for mange fattige barn. Barn fra lavinntektsfamilier har dessverre færre muligheter til deltakelse på aktiviteter, og flere faller utenfor lokalsamfunnet. Lillehammer Arbeiderparti ønsker at alle skal ha mulighet til å delta på aktiviteter i Lillehammer slik at vi kan danne et godt og solid samfunn, vi vil derfor øke innsatsen til denne gruppa barn. Flere aktiviteter er utilgjengelige for disse barna på grunn av foreldrenes økonomiske situasjon. Lillehammer Arbeiderparti vil i perioden øke innsatsen for å bedre situasjonen.

Lillehammer Arbeiderpartiet vil:

- Sørge for lavest mulig inngang til boligmarkedet ved å satse på sosial boligpolitikk.
- Innføre ordninger som sikrer barn i lavinntektsfamilier deltakelse innenfor ulike aktiviteter.
- Heve kvaliteten på aktivitetstilbudet.
- Videreutvikle det gode arbeidet ved Lillehammer læringssenter for å få flere ut i arbeid raskt.
- Fortsatt styrke samarbeidet med frivillige lag og foreninger.

Like muligheter til god helse

Lillehammer Arbeiderparti vil ha et samfunn som fremmer god helse for alle, forebygger sykdom, utjevner sosiale forskjeller og gir alle barn og unge en god start i livet. Hver av oss skal ha muligheten til å leve gode liv, i små og store fellesskap. Vi må satse tidlig og komme på banen med forebyggende tiltak og fysisk aktivitet. Vi ser en tendens til økende ulikhet i helse basert på den enkeltes økonomi. Det vil Lillehammer Arbeiderparti til livs.

I årene fremover vet vi at behovet for helse- og omsorgstjenester kommer til å øke. Det vil være et stort behov for arbeidskraft til denne sektoren. Kompetansebehovet vil også endre seg. Kommunen skal delta i nasjonale utviklingsprogrammer for å sikre en faglig kvalitet og utvikling av helse- og omsorgstilbudet. Vi vil at helse- og omsorgssektoren skal oppleves som et karrierevalg med gode muligheter for utvikling og nye utfordringer.

Arbeiderpartiets mål er et likeverdig og tilgjengelig helsetilbud for alle!

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- At Sykehuset Innlandet avdeling Lillehammer skal videreutvikles som et bredt og allsidig akuttisykehus.

- Sikre god og tilstrekkelig fagkompetanse blant de ansatte med etter- og videreutdanning.
- Satse på hverdagsrehabilitering og sikre at vi er i front i bruk av velferdsteknologi.

En trygg og verdig alderdom

Lillehammer Arbeiderparti er opptatt av at eldre skal få en verdig alderdom. Vi jobber for at de som ønsker det skal få bo hjemme så lenge som mulig. Lillehammer Arbeiderparti vil derfor styrke hjemmetjenesten og sikre tilstrekkelig bemanning. Den som bor hjemme må ha mulighet til et godt sosialt liv og kontakt med andre mennesker. Ensomhet og inaktivitet er et problem for mange eldre, her skal vi øke innsatsen i samarbeid med et svært viktig arbeid fra frivilligheten. Her gjør de frivillige en kjempeinnsats!

Vi vil satse på gode teknologiske hjelpemidler og gode rehabiliteringsordninger. Når det oppstår et behov for sykehjem eller omsorgsbolig skal Lillehammer gi gode helsetjenester med høy kvalitet. Tilbudet for eldre på sykehjem skal følges nøye opp, og helsetjenesten skal ved livets slutt gi god behandling med verdighet.

Økningen i antall eldre i årene framover, gjør oss mer avhengig av hverandres omsorgsevne. Samarbeidet mellom kommunen og frivillige organisasjoner blir viktig for å øke aktivitetstilbudet og tilgangen til felleskap.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Satse på hjemmetjenesten, og sikre bemanning og kompetent tjenesteutøvelse, i hjemmet, ved sykehjemmet og i omsorgsboligene.
- Ha bofellesskap med aktivitetstilbud for å sikre god livskvalitet.
- Samarbeide mer med frivillige lag og organisasjoner for å gi enda bedre omsorg.
- Sikre og utvikle medvirkning for brukere og pårørende for å sikre best mulig tilbud

Åpenhet rundt psykisk helse og rusomsorg

Psykiske helseproblemer og rusmiddelmisbruk er fortsatt forbundet med skam og stigmatisering, det er en tilleggsbelastning for mange som allerede har det vanskelig. Derfor skal Lillehammer Arbeiderparti fortsatt jobbe for videre åpenhet og unngå stigmatisering. Familieteamet i Lillehammer kommune kan gi informasjon og veiledning.

Lillehammer har de senere årene opplevd flere tragiske dødsfall som følge av selvmord. Vi har ikke en eneste ungdom å miste. Lillehammer Arbeiderparti vil ha en god tjeneste for

denne pasientgruppen og styrke det forebyggende arbeidet, spesielt for barn og unge. Når krisen oppstår skal hjelpen være lett tilgjengelig!

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Øke innsatsen innenfor forebygging av selvmord.
- At helsesøster skal være mer tilgjengelig for barna på skolene.
- Sikre god somatisk oppfølging for de psykisk syke pasientene, blant annet gjennom bedre samarbeid med fastlegene.
- Prioritere behandling av og hjelpetiltak for rusavhengig ungdom
- Familieteamet i Lillehammer kommune skal strykes for å styrke informasjonsarbeidet og veiledning til den enkelte og dens familie.

Forebygge vold og overgrep mot barn

Lillehammer Arbeiderparti vil at Alle barn skal ha det godt i Lillehammer. Dessverre er det slik at barn er utsatt for vold og overgrep. Vold og overgrep mot barn er vårt største folkehelseproblem. Konsekvensene av å bli utsatt er store. For mange preger det resten av livet på en negativ måte og risikoen for generasjonsoverføring er høy. Kommunene spiller en viktig rolle for å forebygge og avdekke vold og overgrep mot barn, og i å ivareta de utsatte barna på en god måte. Lillehammer Arbeiderparti vil arbeide for at kommunen tar en større rolle i det viktige arbeidet for en barndom uten vold og overgrep. Det viktigste vi kan gjøre er å hindre at vold og overgrep skjer første gang. Da må vi inn tidlig!

Lillehammer Arbeiderparti vil

- At fødselsforberedende kurs skal være tilgjengelig og gratis for alle.
- At barnehager og skoler får økt kunnskap om vold og overgrep mot barn.
- Familieteamet skal i større grad fokusere på denne gruppen (vet ikke helt hva et forslag kan være, men det bør være et punkt til)

Fysisk aktivitet for folkehelsa

Folkehelsen defineres som helsetilstanden til befolkningen. Lillehammers befolkning har generelt god helse. For å opprettholde den gode folkehelsa kreves derfor innsats på mange ulike samfunnsområder. Lillehammer Arbeiderparti vil også fokusere på de gruppene som faller utenfor, det er viktig for den enkelte og for samfunnet vårt.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- At skolebygg stilles til fri bruk for ~~fritisaktiviteter~~fritidsaktiviteter for barn og unge.
- At de kommunale idrettsanleggene vedlikeholdes og stilles til rådighet for aktuelle arrangementer etter avtale.
- Bygge nye sykkeltraseer og videreutvikle turstier som et lavterskeltilbud for fysisk aktivitet og naturopplevelser
- Fortsette utviklingen av Frisklivssentralen.

En kommune i vekst i en sterk region

Næringslivet i Lillehammer går så det suser. De siste fem åra har omsetningen i Lillehammer-regionen vokst med hele 60 prosent! Vi har et variert næringsliv, med varehandel, bygg- og anlegg, og IKT-næringene som eksempler på næringer som gjør det godt. Lillehammer Arbeiderparti vil at kommunen skal samarbeide tett med Cyberforsvaret på Jørstadmoen for å stimulere flere sivile etableringer i regionen vår.

Vi støtter arbeidet med en ny OL-søknad. De Olympiske og paralympiske leker er de største kultur- og idrettsarrangementene vi kan være vertskap for. Det vil bety enormt mye for Lillehammers posisjon, nasjonalt og internasjonalt og befeste vår merkevare ytterligere.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Kjøpe og tilrettelegge næringsarealer som gjøres attraktive for nye etableringer og for næringsdrivende som har behov for arealutvidelse.
- —Jobbe for et framtidig OL basert på nøkternhet og innenfor miljømessige forsvarlige rammer.
- Øke tilgjengeligheten til sentrum når ny 4-felts E6 bygges for å ivareta og videreutvikle Lillehammer som handelsby.
- Forlenge Industrigata mot nord, og legge til rette for større etableringer som ikke naturlig hører til sentrumskjernen.
- Aktivt arbeide for å utvikle næringsklynger og kompetansemiljøer for å stimulere til nye arbeidsplasser.
- Legge til rette for felles næringsutvikling i sørdalskommunene.
- Fortsatt jobbe for fortetting i byen

Et grønt og genuint reisemål

Lillehammer med Gudbrandsdalen er et fantastisk produkt med potensial til å vokse. Visit Lillehammer er merket som et bærekraftig reisemål. Vi var den første byen i Norge som fikk dette. Vår flotte natur og beliggenhet er vår fremste merkevare.

Lillehammer som reisemål skal være grønt og genuint, et sted vi reiser til med glede, og forlater med gode minner. Vi ønsker å være åpne mot verden, ta ~~i møte~~mot gjester på en god måte, og støtte de som jobber med reiseliv i Lillehammer.

Vi har en arrangementskompetanse i verdensklasse. Den gir oss et fortrinn som vertskap for store idretts og kulturarrangementer. Lillehammer Arbeiderparti ønsker å forvalte denne kunnskapen godt slik at den kan overføres til nye generasjoner og skape enda flere arbeidsplasser.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Gjøre merkevaren Lillehammer-regionen enda mer kjent.
- Jobbe for et grønt og bærekraftig reiseliv til glede for alle
- Promotere byen som vertskap for større idretts- og kulturarrangementer.

God infrastruktur for et integrert bo- og arbeidsmarked

For å skape et integrert bo- og arbeidsmarked både i Lillehammerregionen og i Mjøsområdet, er vi avhengig av god infrastruktur og gode samferdselsårer. En rask E6-utbygging er viktig, men dobbeltspor er helt avgjørende for å kunne få et bo- og arbeidsmarked innenfor rammen av bærekraftig utvikling. Lillehammer Arbeiderparti vil derfor arbeide for å få dobbeltspor til Lillehammer innen ~~2030~~2034.

Bredbånd er grunnleggende for oss. Lillehammer Arbeiderparti vil arbeide for å gi alle tilgang til høyhastighetsbredbånd slik at alle får like muligheter til å delta.

Lillehammer Arbeiderpartiet vil:

- Ha dobbeltspor til Lillehammer innen ~~2030~~2034.
- Arbeide for at alle får tilgang til høyhastighetsbredbånd i hele kommunen.

Gode liv i by og bygd

I Lillehammer skal alle føle seg velkomne. Lillehammer Arbeiderparti ~~Vi~~ vil skape gode sosiale møteplasser, støtte opp om det frivillige og gi alle en mulighet til å delta og bidra i samfunnet.

Vi vil ha et sentrum med felles møteplasser for alle uansett alder, kjønn og sosial bakgrunn. Derfor skal vi ta vare på våre åpne torg og parker og Terrassen skal utvikles til enorstue for oss alle. Lurhaugen og stasjonsområdet skal utvikles med boliger og arbeidsplasser. Dette gir et levende sentrumsområde. De ulike grendene og bydelene skal få dyrke sine fortrinn.

Ny E6 gir oss nye muligheter. Prognoser viser en stor økning mennesker som vil passere byen vår. Ved å skape aktivitet og attraktivitet i sentrum kan vi tiltrekke oss mange nye besøkende og gi bedre tilbud til innbyggerne våre.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Ferdigstille Terrassen til enorstue for alle.
- Verne om og utvikle våre torg og parker, og få flere lekeplasser i sentrum.
- Støtte lokalt initiativ som bygger opp under de ulike grendenes og bydelenes fortrinn.
- ~~Ferdigstille Terrassen til enorstue for alle.~~
- —Styrke gågata og Strandtorget som de viktigste handelsområdene i byen.
- Øke tilgjengeligheten til byen med parkeringsløsninger under bakken.
- Ivareta kultur- og miljøinteressene i den framtidige byutviklingen.
- Opparbeide trygge stoppesteder for skolebussen.

Kulturbyen Lillehammer

Kultur gir levende lokalsamfunn og er viktig for vår livskvalitet. I tillegg til kulturens egenverdi åpner den muligheter for å inkludere og involvere, og kan svare på flere utfordringer i andre tjenesteområder. Arenaer for kunst og kulturaktivitet skaper møteplasser i vårt lokalsamfunn og gir oss en følelse av samhörighet. Å delta i kulturliv og frivillig aktivitet kan bidra til å fylle livene våre med mening og hjelpe oss å danne nettverk. Her kan vi møtes som planleggere, arrangører, kokker, dansere og fotballspillere. Lillehammer Arbeiderparti vil legge vekt på et godt samarbeid med frivilligheten og sørge for at frivillige lag og organisasjoner har gode vilkår.

Lillehammer har en sterk posisjon som kulturby og de kreative og kulturbaserte næringene betyr mye for trivsel, bokvalitet og attraktivitet. De er også viktig grobunn for nærings- og handelsutvikling. I fjor fikk Lillehammer UNESCO status innen kulturfeltet Litteratur. Dette kan gi store ringvirkninger og befester vår posisjon som kulturby.

Den profesjonelle kulturen er bærebjelken i utviklingen av det frivillige kulturlivet. Lillehammer har mange profesjonelle kunstnere og kreative utøvere. Arbeiderpartiet vil gi de gode arbeidsvilkår da det skaper nye næringer på sikt.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Styrke det tverrfaglige samarbeidet mellom ulike fagområder for å utnytte synergieffektene spesielt innenfor kultur og inkludering.
- Gi frivillige lag og foreninger gode vilkår, blant annet ved at kommunale lokaler stilles til disposisjon etter avtale med kommunen.
- Videreutvikle “kulturkvartalet” rundt Kirkegata og Stortorget.

Et anstendig arbeidsliv

Lillehammer Arbeiderparti er garantisten for et trygt, inkluderende og anstendig arbeidsliv. Samarbeidet mellom den lokale fagbevegelsen og kommunen er et viktig virkemiddel for å oppnå dette. Vi er tydelige på å bekjempe sosial dumping, midlertidighet og ufrivillig deltid. Vi vil at alle som kan jobbe skal få muligheten til det. Arbeid og trygghet i jobb for den enkelte skaper mer frihet, bedre inkludering, økt likestilling og flere inntekter til fellesskapet.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Sikre fellesskapsløsninger i kommunen og begrense privatiseringen av kommunale tjenester.
- Sikre heltidskultur i Lillehammer kommune og redusere uønsket deltid.
- Begrense bruk av innleie i kommunal regi.
- Arbeide for å utjevne lønnsforskjeller mellom kjønnene, bekjempe sosial dumping og uverdige lønns- og arbeidsvilkår.
- Satse på kompetanseutvikling blant kommunens ansatte.
- Sørge for at kommunen etterlever et strengt regelverk for innkjøp av varer og tjenester.
- Samarbeide med næringslivet for å bidra til at bedriftene får bedre tilgang til arbeidskraften de trenger.

Oppvekst og utdanning med fokus på hele mennesket

En god tid for de minste

I barnehagene møtes barn med ulike bakgrunn, kunnskap og erfaring for første gang. Her legges grunnsteinen for videre læring. Derfor er rett til barnehageplass en viktig sak for Lillehammer Arbeiderparti.

Veien til barns læring går gjennom leken. Barnehagen skal være en god tid for barna der de får utfolde seg sosialt og fysisk med leken som ramme. Barnehagene i Lillehammer skal kjennetegnes av god kvalitet og et personale med god kompetanse. det skal vi fortsette å bygge videre på.

Barnehagen har en viktig rolle i å kartlegge mulige lærevansker hos barna. En god barnehage sikrer at vi får satt inn tidlig innsats, slik at barn med behov, får hjelp og støtte tidlig nok.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Sikre fortsatt rett til barnehageplass for alle barn over ett år, og ha flere opptak -
- Beholde, etter- og videreutdanne og rekruttere fagutdannet personell og lærere med god kompetanse og godt engasjement.
- Øke antallet kommunale barnehager.

Skolen – en arena for toleranse, læring og tillit

At elever møtes i fellesskolen motvirker forskjeller i samfunnet. I Lillehammer har vi gode skoler som leverer et godt resultat. I tillegg til lese, skrive og regneferdigheter, vektlegger Lillehammer Arbeiderparti danning. For i skolen utdanner vi hele mennesket. Det krever helhetlige tiltak, med en god skolehelsetjeneste, fysisk aktivitet, og et sterkere lag rundt eleven.

Vi vil ha en sterk offentlig skole der alle skal med, og der alle får støtte og utfordringer ut fra egne forutsetninger. På skolen skal barna få være fri for prestasjonsjaget fra samfunnet rundt, og kunne utvikle sine faglige og sosiale ferdigheter. Samfunnet vårt er rask endring. Vi vet ikke hva slags jobber vi utdanner våre elever til. Elevenes menneskelige egenskaper, det som skiller oss fra roboter, vil bli enda viktigere fremover. Derfor må evne til kritisk tenkning, samarbeid, kreativ problemløsning og nysgjerrighet vektlegges framover. For å ivareta dette kreves det variert undervisning som treffer elevenes, nivå og forutsetninger.

Skolens viktigste ressurs er læreren. Arbeiderpartiet vil sette inn tidlig innsats for å forhindre forsinkelser i læringen, og ta i bruk nye læremidler som strukturerer skolehverdagen for elever og foreldre. Å styrke elevenes og lærernes digitale kompetanse vil være en viktig del for å møte morgendagens arbeidsliv og forenkle lærerens hverdag.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Gi læreren tillit og tid til å skape gode relasjoner til sine elever.

- Fortsette et offensivt arbeid mot mobbing.
- Satse på tidlig innsats og godt samarbeid mellom skole og foreldre.
- Tilrettelegge slik at familiens økonomi ikke skal hindre eleven i å delta på aktiviteter i regi av skolen.
- Satse på etter- og videreutdanning av lærere.
- Øke de digitale ferdighetene i skolen.
- Ha økt fysisk aktivitet i skolen.

Allsidige tilbud etter skolen

Skolefritidsordningen (SFO) er et viktig tilbud på Lillehammer. Tilbudet er populært, men for noen er det en utfordring å kunne benytte seg av det. Vi er opptatt av å holde SFO-prisen nede og vil derfor arbeide for en inntektsgradering. For å bedre kvaliteten i SFO ønsker vi å samordne SFO med andre kultur- og idrettsaktiviteter i større grad, og heve kompetansen blant de ansatte.

Kulturskolen sikrer også at skoleelever kan ha et rikt kulturtilbud utenfor skolen. Vi ønsker å videreutvikle kulturskolen og i større grad inkludere grupper som i liten grad er representert. Lillehammers skoleelever skal ha et rikt kulturtilbud også utenfor skolen. Kulturskolen er viktig i denne sammenhengen. Vi vil legge til rette for at det gode arbeidet i kulturskolen vår utvikles videre.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Holde SFO-prisen nede og se på muligheter for å inntektsgradere tilbudet.
- Styrke kvaliteten på SFO blant annet gjennom kompetanseheving blant de ansatte.
- Heve aktivitetsnivået i SFO gjennom samordning med andre kultur- og idrettsaktiviteter.
- Utvikle kulturskolen for tilbud til flere, ved å arbeide aktivt for å inkludere barn fra underrepresenterte grupper. -slik at grupper som i dag ikke er tilstrekkelig representert, blir inkludert.

Kampen for klima og miljø

Redusere klimautslipp og forurensning

Kampen for miljø og klima, tas ikke bare nasjonalt og gjennom internasjonale avtaler. De virkelige endringene vil komme fra rådhusene og millioner av husstander rundt omkring i verden. Også din. Det er lokalt de store endringene vil skje, det er vi som vet hvor skoen

trykker. Vi har lokalkunnskapen og de nødvendige virkemidlene for å gjøre endringene som utgjør en forskjell.

~~Klimakampen handler ikke bare om forbud og kutt.~~ Det kan også være en mulighet for nytenkning og vekst. Nye Nordre Ål skole er et eksempel på hvordan klimaperspektivet driver fram en framtidsrettet tankegang, med et skolebygg i fornybart materiale. Biogassanlegget ved Mjøsanlegget AS er et annet. Ny teknologi vil drive fram nye bransjer, tilbud og muligheter.

Avfall oppstår ikke av seg selv i naturen eller sjøen. Det havner der fordi noen har kastet det fra seg. Derfor er det aller viktigste å bekjempe forsøplingen, uansett hvilken type avfall det er. Klarer vi å ta vare på engasjementet vi ser rundt plast i havet, og forvalte dette godt, løser vi ikke bare forsøplingsproblemet, vi kan også skape verdier gjennom å ta ressursene i bruk på nytt. Lillehammer Arbeiderparti vil oppmuntre til bedre kildesortering, tilrettelegge for gode oppsamlingsløsninger og gjenbruk.

Lillehammer Arbeiderparti vil

- Samarbeide med næringslivet for å finne gode løsninger som bidrar til reduserte klimautslipp.
- Prioritere bruk av tre som byggemateriale i kommunens innkjøpsordninger og reguleringsplaner.
- Ha null-toleranse mot skadelige utslipp gjennom å legge til rette for gode oppsamlingsløsninger og gjenbruk.
- Legge til rette for infrastruktur som gjør det mulig å bruke miljøvennlige drivstoffkilder.
- At nye bygg skal være nullutslipps- passiv- eller plusshus.
- Lillehammer kommune skal arbeide for klimavennlige innkjøp
- Lillehammer kommune skal redusere sine utslipp x %.

Verne om Lillehammers unike natur- og kulturmiljø

Nærheten til rike natur- og kulturmiljøer er vesentlige kvaliteter ved Lillehammer. Dette skaper gode rammer for våre liv. En seiltur på Mjøsa, en tur på fjellet eller langs Mesnaelva øker vår livskvalitet. Lillehammer Arbeiderparti ønsker en samordnet bolig, transport og arealpolitikk for å sikre en miljøvennlig og bærekraftig utvikling. Kommunens arealplan, Bystrategien og målet om en klimanøytral kommune er viktige dokumenter som vi forplikter oss til å følge.

Vi vil ta vare på Lillehammers rike natur- og kulturmiljø. Alt for spredt boligbygging truer naturmangfoldet. Derfor er det viktig å sikre sammenhengende grøntområder både i byen og områdene rundt. Ved å etablere parkering under bakken, gjør vi det lettere å ta vare på bymiljøet og det gir mindre luftforurensning og støy.

Mjøsa er viktig som drikkevannskilde, som leveområde for flere arter og som rekreasjonsområde for kommunens befolkning. Lillehammer Arbeiderparti vil ha økt innsats for å reduserer forurensningen til Mjøsa.

Lillehammer Arbeiderparti vil

- Legge til rette for at kommunens innbyggere skal kunne leve miljøvennlig, og ha god og lett tilgang til grønne rekreasjonsområder.
- Arbeide for et sammenhengende grøntområde som binder Mjøsa sammen med sentrum og bymarka.
- Verne om friluftsområdet ved Mosodden og nordover.
- Redusere forurensningen til Mjøsa.
- Igangsette en utredning om plast og siloksaner i Mjøsa.

*Fra
Tunet Klette*

Programkomiteens forslag til

Program for Lillehammer Arbeiderparti 2019-2023

Versjon 2 – 18. oktober 2018

Ta inn innledningen i 1. Utkast linje 17 – 22 Stryk 22 – 23 men la stå *Tenk globalt, handle lokalt.* Inn linje 40 og 41 fra utkast 1, pluss linje 27 inn her.

Med rødt hjerte for en grønn fremtid

~~Slett Tenke globalt, handle lokalt~~

Bærekraftig utvikling er et globalt begrep som er basert på solidaritet med kommende generasjoner, i tillegg til alle de som lever i dag. Det er en anerkjennelse av at vi bare har en klode, med en begrenset mengde ressurser, og at det er i vår felles interesse å ta vare på den. I et samfunn med økende grad av polarisering er denne grunnleggende tankegangen viktigere enn noen gang. Gjennom lokale handlinger viser vi hvilke verdier vi ønsker at samfunnet skal bygge på. Får vi det til lokalt, vil det ha ringvirkninger også nasjonalt og internasjonalt.

For å skape bærekraftig utvikling må vi jobbe på tre områder; klima og miljø, økonomi og sosiale forhold. Det er sammenhengen mellom disse tre dimensjonene som avgjør om noe er bærekraftig. FNs bærekraftsmål ble vedtatt i 2015 og er en erkjennelse av at økonomi, ulikhet og miljø påvirker hverandre i større grad enn det vi trodde tidligere. Vi må finne løsninger som balanserer belastningen på miljøet med forbruket og økonomien vår, og vi må finne bedre måter å fordele ressursene på. Det er bærekraftig både for mennesker og miljøet. Lillehammer Arbeiderparti mener FNs bærekraftsmål må ligge til grunn for måten vi jobber på lokalt.

Sunn økonomi

Kommunens økonomiske situasjon har betydning for i hvilket omfang, tempo og rekkefølge vi kan gjennomføre våre politiske mål. Lillehammer Arbeiderparti vil sikre en sunn økonomi i kommunen. Det vil gi forutsigbarhet og langsiktighet i kommunens tjenester. Vi vil tilpasse utgiftene til de inntektene kommunen til enhver tid har. *For å styrke lavinntektsfamiliene og redusere fattigdom må SFO og kulturskolen bli gratis å bruke. For å dekke denne utgiften kan vi øke skatteøret litt eller øke skatt for de som har gode inntekter.* EIENDOMSSKATT: Inntekter fra eiendomsskatten vil vi øremerke. Skal brukes til å styrke lavinntektsfamiliene og eldreomsorgen.

Tilhørighet og sterke fellesskap

Lillehammer skal ~~fortsette~~ å være et godt sted å bo, arbeide og ta utdanning. Lillehammer Arbeiderparti mener dette oppnås best gjennom å sikre sterke fellesskapsløsninger. Vi oppnår mer i samarbeid enn hver for oss. For å sikre mangfold og god kvalitet i kommunens tjenester vil vi legge til rette for økt samarbeid med frivillige og ideelle organisasjoner. Vi ønsker ikke å kommersialisere eller privatisere velferdstjenester som omsorg, helse, skole og barnehage.

Gjennom frivillig arbeid skaper vi møteplasser for folk fra alle lag av samfunnet, vi utvikler fellesskap og lærer av hverandre. Lillehammer Arbeiderparti ønsker å videreutvikle det gode frivillighetsarbeidet og dugnadsånden som Lillehammer kjennetegnes av.

52 Trygghet for arbeidsplasser og tjenester av god kvalitet

Arbeid og trygghet i jobb for den enkelte skaper mer frihet, bedre inkludering, økt likestilling og flere inntekter til fellesskapet. Samarbeidet mellom den lokale fagbevegelsen og kommunen er et viktig virkemiddel for å oppnå et trygt, inkluderende og anstendig arbeidsliv.

I Lillehammer skal vi ha store forventninger til kvaliteten på de tjenestene og tilbudene kommunen har ansvar for. Vi må regne med at stadig flere vil etterspørre flere tjenester i årene framover, uten at antall ansatte øker tilsvarende. Vi må derfor evne å løse framtidige utfordringer på nye måter. Lillehammer Arbeiderparti vil sikre god tilgjengelighet til kommunale tjenester, derfor vil vi digitalisere tjenester og kontakt med innbyggerne der det er mulig.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Legge FNs bærekraftsmål til grunn for måten vi jobber på lokalt.
- Legge til rette for at kommunens innbyggere skal kunne leve miljøvennlig, og ha god og lett tilgang til grønne rekreasjonsområder.
- Sikre en økonomi som gir forutsigbarhet og langsiktighet i kommunens tjenester.
- Sikre sterke fellesskapsløsninger og legge til rette for økt samarbeid med frivillige og ideelle organisasjoner.
- Ikke kommersialisere eller privatisere kommunens tjenestetilbud.
- Sikre kontinuerlig fornyelse og forbedring av kommunens tjenester og satse på kompetanseutvikling blant kommunens ansatte.
- At heltidsstillinger skal være hovedregel.

78 Å høre til i Lillehammer

Hvordan vi tar vare på de svakeste blant oss, viser hvilke verdier vi legger vekt på.

Forskjellene i Norge øker og det finnes mange former for utenforskap. Enten det er snakk om rusmisbrukere, diskriminerte innvandrere, mobbeofre, unge som har falt utenfor, arbeidsledige eller enslige eldre. Årsaken til utenforskapet er forskjellig, men alle er relevante i inkluderingspolitikken.

Etter mat og bosted er det meningsfulle menneskelige relasjoner som står øverst på behovslista vår. Lillehammer Arbeiderparti har et verdisyn som vektlegger menneskets

sosiale behov, ikke kun dets kortsiktige yteevne. Først når vi inkluderer alle, blir samfunnet vårt bærekraftig.

Lillehammer har for mange fattige barn. Flere aktiviteter er utilgjengelige for disse barna på grunn av foreldrenes økonomiske situasjon. ~~Lillehammer Arbeiderparti vil i perioden øke innsatsen.~~

Lillehammer Arbeiderpartiet vil:

- Sørge for lavest mulig inngang til boligmarkedet ved å satse på sosial boligpolitikk.
- ~~Innføre ordninger som sikrer~~ For å unngå stigmatisering av barn i lavinntekstfamilier ~~For å unngå stigmatisering av~~ vil vi gi billigere SFO og kulturskole til alle. :::: Kan sikres ved at skatteøret heves litt for de med normal og god inntekt
- ~~Øremerke inntekt fra eiendomskatt til bruk her.-. deltakelse innenfor ulike aktiviteter~~
- Heve kvaliteten på aktivitetstilbudet. Hvordan skal det skje ????
- Videreutvikle det gode arbeidet ved Lillehammer læringscenter for å få flere ut i arbeid raskt.
- Fortsatt styrke samarbeidet med frivillige lag og foreninger.

Like muligheter til god helse

~~Lillehammer Arbeiderparti vil ha et samfunn som fremmer god helse for alle, forebygger sykdom, utjevner sosiale forskjeller og gir alle barn og unge en god start i livet. Hver av oss skal ha muligheten til å leve gode liv, i små og store fellesskap. Vi må satse tidlig og komme på banen med forebyggende tiltak og fysisk aktivitet. Vi ser en tendens til økende ulikhet i helse basert på den enkeltes økonomi. Det vil Lillehammer Arbeiderparti til livs.~~

I årene fremover vet vi at behovet for helse- og omsorgstjenester kommer til å øke.

Samhandlingsreformen stiller krav til oss om å ta imot ferdigbehandlete pasienter fra sykehusene. Det vil være et stort behov for arbeidskraft til denne sektoren.

Kompetansebehovet vil også endre seg. Kommunen skal delta i nasjonale utviklingsprogrammer for å sikre en faglig kvalitet og utvikling av helse- og omsorgstilbudet. Vi vil at helse- og omsorgssektoren skal oppleves som et karrierevalg med gode muligheter for utvikling og nye utfordringer.

Arbeiderpartiets mål er et likeverdig og tilgjengelig helsetilbud for alle

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- At Sykehuset Innlandet avdeling Lillehammer skal videreutvikles som et bredt og allsidig akuttstusykehus.
- Lillehammer arbeiderparti stiller krav til staten om styrket økonomi for å ta imot ferdigbehandlede pasienter.

Sørge for at ansatte i våre sykehjem, hjemmehjelp, hjemmesykepleie og omsorgsboliger har god og tilstrekkelig fagkompetanse. Samtidig gi tilbud om etter- og videreutdanning for ansatte i kommunen.

Satse på hverdagsrehabilitering og sikre at vi er i front i bruk av velferdsteknologi.

En trygg og verdig alderdom

Lillehammer Arbeiderparti er opptatt av at eldre skal få en verdig alderdom. Vi jobber for at de som ønsker det skal få bo hjemme så lenge som mulig. Lillehammer Arbeiderparti vil derfor styrke hjemmetjenesten og sikre tilstrekkelig bemanning. Den som bor hjemme må ha mulighet til et godt sosialt liv og kontakt med andre mennesker. Her gjør de frivillige en kjempeinnsats!

Vi vil satse på gode teknologiske hjelpemidler og gode rehabiliteringsordninger. Når det oppstår et behov for sykehjem eller omsorgsbolig skal Lillehammer gi gode helsetjenester med høy kvalitet. Tilbudet for eldre på sykehjem skal følges nøye opp, og helsetjenesten skal ved livets slutt gi god behandling med verdighet.

Økningen i antall eldre i årene framover, gjør oss mer avhengig av hverandres omsorgsevne. Samarbeidet mellom kommunen og frivillige organisasjoner blir viktig for å øke aktivitetstilbudet og tilgangen til felleskap.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Satse på hjemmetjenesten, og sikre bemanning og kompetent tjenesteutøvelse, i hjemmet, ved sykehjemmet og i omsorgsboligene. Ha ansatte nok som har TID til omsorg.
- Tilsette helsefagarbeidere, sykepleiere og andre faggrupper i faste stillinger for å sikre faglighet i omsorgen.
- Ha bofellesskap med aktivitetstilbud for å sikre god livskvalitet.
- Samarbeide mer med frivillige lag og organisasjoner for å gi enda bedre omsorg.

144 Åpenhet rundt psykisk helse og rusomsorg

Psykiske helseproblemer og rusmiddelmisbruk er fortsatt forbundet med skam og stigmatisering, det er en tilleggsbelastning for mange som allerede har det vanskelig. Derfor skal Lillehammer Arbeiderparti **skal** fortsatt jobbe for **videre** ~~større~~ åpenhet **omkring** og **unngå** stigmatisering. Familieteamet i Lillehammer kommune kan gi informasjon og veiledning.

Lillehammer har de senere årene opplevd flere tragiske dødsfall som følge av selvmord. Vi har ikke en eneste ungdom å miste. Lillehammer Arbeiderparti vil ha en god tjeneste for **denne** pasientgruppen og styrke det forebyggende arbeidet, spesielt for barn og unge. Når krisen oppstår skal hjelpen være lett tilgjengelig!

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Øke innsatsen innenfor forebygging av selvmord.
- **At Ansette flere helsesøstre og sørge for at helsesøster er** tilgjengelig for barna på skolene.
- Sikre god somatisk oppfølging for de psykisk syke pasientene, blant annet gjennom bedre samarbeid med fastlegene.
- Prioritere behandling av og hjelpetiltak for rusavhengig ungdom

Forebygge vold og overgrep mot barn

Alle barn skal ha det godt i Lillehammer. **Vold og overgrep mot barn er vårt største folkehelseproblem. Konsekvensene av å bli utsatt er store. For mange preger de resten av livet på en negativ måte og risikoen for generasjonsoverføring er høy. Kommunene spiller en viktig rolle for å forebygge og avdekke vold og overgrep mot barn, og i å ivareta de utsatte barna på en god måte.** Lillehammer Arbeiderparti vil arbeide for at kommunen tar en større rolle i det viktige arbeidet for en barndom uten vold og overgrep. Det viktigste vi kan gjøre er å hindre at vold og overgrep skjer første gang. **Da må vi inn tidlig!**

Lillehammer Arbeiderparti vil

Styrke samarbeid helsesøster – barnehage og barnevern

- At fødselsforberedende kurs skal være tilgjengelig og gratis for alle.
- At barnehager og skoler får økt kunnskap om vold og overgrep mot barn, **og kunnskap om plikt til å varsle barnevernet ved mistanke om barn i faresonen.**

Fysisk aktivitet for folkehelse

Folkehelsen defineres som helsetilstanden til befolkningen. Lillehammers befolkning har generelt god helse. For å opprettholde den gode folkehelse kreves derfor innsats på mange ulike samfunnsområder.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- At skolebygg stilles til **gratis** bruk for fritisaktiviteter for barn og unge.
- At de kommunale idrettsanleggene vedlikeholdes og stilles til **gratis** rådighet for aktuelle arrangementer etter avtale.
- Bygge nye sykkeltraseer og videreutvikle turstier som et lavterskeltilbud for fysisk aktivitet og naturopplevelser
- Fortsette utviklingen av Frisklivssentralen.

188 En kommune i vekst i en sterk region

Næringslivet i Lillehammer går så det suser. De siste fem åra har omsetningen i Lillehammer regionen vokst med hele 60 prosent! Vi har et variert næringsliv, med varehandel, bygg- og anlegg, og IKT-næringene som eksempler på næringer som gjør det godt. Lillehammer Arbeiderparti vil at kommunen skal samarbeide tett med Cyberforsvaret på Jørstadmoen for å stimulere flere sivile etableringer i regionen vår.

Vi støtter arbeidet med en ny OL søknad. De Olympiske og paralympiske leker er de største kultur- og idrettsarrangementene vi kan være vertskap for. Det vil bety enormt mye for Lillehammers posisjon, nasjonalt og internasjonalt og befeste vår merkevare ytterligere.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Kjøpe og tilrettelegge næringsarealer som gjøres attraktive for nye etableringer og for næringsdrivende som har behov for arealutvidelse.
- Jobbe for et framtidig OL basert på nøkternhet og innenfor miljømessige forsvarlige rammer.

for å ivareta og videreutvikle Lillehammer som handelsby **må vi øke tilgjengeligheten til sentrum når ny 4-felts E6 bygges**

Skrive om dette... Forlenge Industrigata mot nord, og legge til rette for større etableringer som ikke naturlig hører til sentrumskjernen.

- Aktivt arbeide for å utvikle næringsklynger og kompetansemiljøer for å stimulere til nye arbeidsplasser.
- Legge til rette for felles næringsutvikling i sørdalskommunene.

Et grønt og genuint reisemål

Lillehammer med Gudbrandsdalen er et fantastisk produkt med potensial til å vokse. Visit Lillehammer er merket som et bærekraftig reisemål. Vi var den første byen i Norge som fikk dette. Vår flotte natur og beliggenhet er vår fremste merkevare.

Lillehammer som reisemål skal være grønt og genuint, et sted vi reiser til med glede, og forlater med gode minner. Vi ønsker å være åpne mot verden, ta i mot gjester på en god måte, og støtte de som jobber med reiseliv i Lillehammer.

Lillehammer har en arrangementskompetanse i verdensklasse. Den gir oss et fortrinn som vertskap for store idretts og kulturarrangementer. Lillehammer Arbeiderparti ønsker å forvalte denne kunnskapen godt slik at den kan overføres til nye generasjoner og skape enda flere arbeidsplasser. vil sikre at denne kompetansen videreføres.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Gjøre merkevaren Lillehammer-regionen enda mer kjent.
- Promotere byen som vertskap for større idretts- og kulturarrangementer.

God infrastruktur for et integrert bo- og arbeidsmarked

For å skape et integrert bo- og arbeidsmarked både i Lillehammerregionen og i Mjøsområdet, er vi avhengig av god infrastruktur og gode samferdselsårer. En rask E6-utbygging er viktig, men dobbeltspor er helt avgjørende for å kunne få et bo- og arbeidsmarked innenfor rammen av bærekraftig utvikling. Lillehammer Arbeiderparti vil derfor arbeide for å få dobbeltspor til Lillehammer innen 2030.

Bredbånd er grunnleggende for oss. Lillehammer Arbeiderparti vil arbeide for å gi alle tilgang til høyhastighetsbredbånd slik at alle får like muligheter til å delta.

Lillehammer Arbeiderpartiet vil:

- Ha jernbane dobbeltspor til Lillehammer innen 2030.
- Arbeide for at alle får tilgang til høyhastighetsbredbånd i hele kommunen.

Gode liv i by og bygd

I Lillehammer skal alle føle seg velkomne. Vi vil skape gode sosiale møteplasser, støtte opp om det frivillige og gi alle en mulighet til å delta og bidra i samfunnet.

Vi vil ha et sentrum med felles møteplasser for alle uansett alder, kjønn og sosial bakgrunn. Derfor skal vi ta vare på våre åpne torg og parker og Terrassen skal utvikles til en storstue for

~~oss alle. Lurhaugen og stasjonområdet skal utvikles med boliger og arbeidsplasser. Dette gir et levende sentrumsområde. De ulike grendene og bydelene skal få dyrke sine fortrinn.~~

Ny E6 gir oss nye muligheter. ~~Prognoser viser en stor økning mennesker som vil passere byen vår.~~ Ved å skape aktivitet og attraktivitet i sentrum kan vi tiltrekke oss mange nye besøkende og gi bedre tilbud til innbyggerne våre. **Infrastruktur med boligbygging utenfor bysentrum blir vesentlig for bygdene våre.**

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- ~~• Verne om og utvikle våre torg og parker, og få flere lekeplasser i sentrum.~~
- Støtte lokalt initiativ som bygger opp under de ulike grendenes og bydelenes fortrinn.
- Ferdigstille Terrassen til en storstue for alle.
- ~~• Styrke gågata og Strandtorget som de viktigste handelsområdene i byen.~~
- Øke tilgjengeligheten til byen med parkeringsløsninger under bakken.
- Ivareta kultur- og miljøinteressene i den framtidige byutviklingen.
- Opparbeide trygge stoppesteder for skolebussen.

Støtte opp om handel som viktig næringsvei. Storgata som gågate forlenges nordover til Tomtegata.

263 Kulturbyen Lillehammer

~~Kultur gir levende lokalsamfunn og er viktig for vår livskvalitet. I tillegg til kulturens egenverdi åpner den muligheter for å inkludere og involvere, og kan svare på flere utfordringer i andre tjenestoområder. Arenaer for kunst og kulturaktivitet skaper møteplasser i vårt lokalsamfunn og gir oss en følelse av samhørighet. Å delta i kulturliv og frivillig aktivitet kan bidra til å fylle livene våre med mening og hjelpe oss å danne nettverk. Her kan vi møtes som planleggere, arrangører, kokker, dansere og fotballspillere. Lillehammer Arbeiderparti vil legge vekt på et godt samarbeid med frivilligheten og sørge for at frivillige lag og organisasjoner har gode vilkår.~~

Lillehammer har en sterk posisjon som kulturby ~~og de kreative og kulturbaserte næringene betyr mye for trivsel, bokvalitet og attraktivitet. Det er også viktig grobunn for nærings- og handelsutvikling. I fjor fikk Lillehammer UNESCO status innen kulturfeltet Litteratur. Dette kan gi store ringvirkninger og befester vår posisjon som kulturby.~~ Den profesjonelle kulturen er bærebjelken i utviklingen av det frivillige kulturlivet. Lillehammer har mange profesjonelle kunstnere og kreative utøvere. Arbeiderpartiet vil gi dem gode arbeidsvilkår da det skaper nye næringer på sikt.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Styrke det tverrfaglige samarbeidet mellom ulike fagområder for å utnytte synergieffektene spesielt innenfor kultur og inkludering.
- Gi frivillige lag og foreninger gode vilkår, blant annet ved at kommunale lokaler stilles gratis til disposisjon etter avtale med kommunen.
- Videreutvikle "kulturkvartalet" rundt Kirkegata og Stortorget.

288 Et anstendig arbeidsliv

Lillehammer Arbeiderparti er garantisten for et trygt, inkluderende og anstendig arbeidsliv. Samarbeidet mellom den lokale fagbevegelsen og kommunen er et viktig virkemiddel for å oppnå dette. Vi er tydelige på å bekjempe sosial dumping, midlertidighet og ufrivillig deltid. Vi vil at alle som kan jobbe skal få muligheten til det. Arbeid og trygghet i jobb for den enkelte skaper mer frihet, bedre inkludering, økt likestilling og flere inntekter til fellesskapet.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Sikre fellesskapsløsninger i kommunen og begrense privatiseringen av kommunale tjenester.
- Sikre heltidskultur i Lillehammer kommune og redusere uønsket deltid.
- Begrense bruk av innleie i kommunal regi.
- Arbeide for å utjevne lønnsforskjeller mellom kjønnene, bekjempe sosial dumping og uverdige lønns- og arbeidsvilkår.
- Følge opp kommunen som arbeidsgiver og stille krav til lederes kompetanse for å skape gode arbeidsmiljø. Lederes ansvar å følge opp avtalen om et inkluderende arbeidsliv (IA-avtalen). Vi må styrke trepartssamarbeidet.
- Satse på kompetanseutvikling blant kommunens ansatte.
- Sørge for at kommunen etterlever et strengt regelverk for innkjøp av varer og tjenester.
- Samarbeide med næringslivet for å bidra til at bedriftene får bedre tilgang til arbeidskraften de trenger.

309 Oppvekst og utdanning med fokus på hele mennesket

En god tid for de minste

I barnehagene møtes barn med ulik bakgrunn, kunnskap og erfaring for første gang. Her legges grunnsteinen for videre læring. Derfor er Rett til barnehageplass en viktig sak for Lillehammer Arbeiderparti.

Veien til barns læring går gjennom leken. Barnhagen skal være en god tid for barna. Der får de få utfolde seg sosialt og fysisk med leken som ramme. Barnehagene i Lillehammer skal kjennetegnes av god kvalitet og et personale med god kompetanse.

Barnehagen har en viktig rolle i å kartlegge mulige lærevansker og omsorgssvikt hos barna. En god barnehage sikrer at vi får satt inn tidlig innsats, slik at barn med behov, får hjelp og støtte tidlig nok.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Sikre fortsatt rett til barnehageplass for alle barn over ett år.
- Beholde, etter- og videreutdanne og rekruttere fagutdannet personell og lærere med god kompetanse og godt engasjement.
- Heve kompetanse i samarbeide med helsesøster og barnevern.
- Øke antallet kommunale barnehager.

Skolen – en arena for toleranse, læring og tillit

At elever møtes i fellesskolen motvirker forskjeller i samfunnet. I Lillehammer har vi gode skoler som leverer et godt resultat. I tillegg til lese, skrive og regneferdigheter, vektlegger Lillehammer Arbeiderparti dannelses. For i skolen utdanner vi hele mennesket. Det krever helhetlige tiltak, med en god skolehelsetjeneste, fysisk aktivitet, og et sterkere lag rundt eleven.

Vi vil ha en sterk offentlig skole der alle skal med, og der alle får støtte og utfordringer ut fra egne forutsetninger. På skolen skal barna få være fri for prestasjonsjaget fra samfunnet rundt, og kunne utvikle sine faglige og sosiale ferdigheter. Samfunnet vårt er rask endring. Vi vet ikke hva slags jobber vi utdanner våre elever til. Elevenes menneskelige egenskaper, det som skiller oss fra roboter, vil bli enda viktigere fremover. Derfor må evne til kritisk tenkning, samarbeid, kreativ problemløsning og nysgjerrighet vektlegges framover. For å ivareta dette kreves det variert undervisning som treffer elevenes, nivå og forutsetninger.

Skolens viktigste ressurs er læreren. Arbeiderpartiet vil sette inn tidlig innsats for å forhindre forsinkelser i læringen, og ta i bruk nye læremidler som strukturerer skolehverdagen for elever og foreldre. Å styrke elevenes og lærernes digitale kompetanse vil være en viktig del for å møte morgendagens arbeidsliv og forenkle lærerens hverdag.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Gi læreren tillit og tid til å skape gode relasjoner til sine elever.
- Fortsette et offensivt arbeid mot mobbing.
- Satse på tidlig innsats og godt samarbeid mellom skole og foreldre.
- Tilrettelegge slik at familiens økonomi ikke skal hindre eleven i å delta på aktiviteter i regi av skolen.

- Satse på etter- og videreutdanning av lærere.
- Øke de digitale ferdighetene i skolen.
- Ha økt fysisk aktivitet i skolen.

Allsidige tilbud etter skolen

Skolefritidsordningen (SFO) er et viktig tilbud på Lillehammer. Tilbudet er populært, men for noen er det en utfordring å kunne benytte seg av det. Vi er opptatt av å holde SFO-prisen nede, og se på muligheten for gratis SFO for alle. og vil derfor arbeide for en inntektsgradering. For å bedre kvaliteten i SFO ønsker vi å samordne SFO med andre kultur- og idrettsaktiviteter i større grad.

Lillehammers skoleelever skal ha et rikt kulturtilbud også utenfor skolen. Kulturskolen er viktig i denne sammenhengen. Vi vil legge til rette for at det gode arbeidet i kulturskolen vår utvikles videre.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Holde SFO-prisen nede og se på muligheter for å inntektsgradere gratis SFO-tilbudet.
- Styrke kvaliteten på SFO blant annet gjennom kompetanseheving blant de ansatte.
- Heve aktivitetsnivået i SFO gjennom samordning med andre kultur- og idrettsaktiviteter.
- Utvikle kulturskolen for tilbud til flere, slik at grupper som i dag ikke er tilstrekkelig representert, blir inkludert.

LAP vil på sikt ha en gratis kulturskole.

372 Kampen for klima og miljø

Redusere klimautslipp og forurensning

Kampen for miljø og klima, tas ikke bare nasjonalt og gjennom internasjonale avtaler. De virkelige endringene vil komme fra rådhusene og millioner av husstander rundt omkring i verden. Også din. Det er lokalt de store endringene vil skje, det er vi som vet hvor skoen trykker. Vi har lokalkunnskapen og de nødvendige virkemidlene for å gjøre endringene som utgjør en forskjell.

Klimakampen handler ikke bare om forbud og kutt. Det kan også være en mulighet for nytenkning og vekst. Nye Nordre Ål skole er et eksempel på hvordan klimaperspektivet driver fram en framtidsrettet tankegang, med et skolebygg i fornybart materiale.

Biogassanlegget ved Mjøsanlegget AS er et annet. Ny teknologi vil drive fram nye bransjer,

tilbud og muligheter.

Avfall oppstår ikke av seg selv i naturen eller sjøen. Det havner der fordi noen har kastet det fra seg. Derfor er det aller viktigste å bekjempe forsøplingen, uansett hvilken type avfall det er. Klarer vi å ta vare på engasjementet vi ser rundt plast i havet, og forvalte dette godt, løser vi ikke bare forsøplingsproblemet, vi kan også skape verdier gjennom å ta ressursene i bruk på nytt. Lillehammer Arbeiderparti vil oppmuntre til bedre kildesortering, tilrettelegge for gode oppsamlingsløsninger og gjenbruk.

Lillehammer Arbeiderparti vil

- Samarbeide med næringslivet for å finne gode løsninger som bidrar til reduserte klimautslipp.
- Prioritere bruk av tre som byggemateriale i kommunens innkjøpsordninger og reguleringsplaner.
- Ha null-toleranse mot skadelige utslipp gjennom å legge til rette for gode oppsamlingsløsninger og gjenbruk.
- Legge til rette for infrastruktur som gjør det mulig å bruke miljøvennlige drivstoffkilder.

403 Verne om Lillehammers unike natur- og kulturmiljø

Nærheten til rike natur- og kulturmiljøer er vesentlige kvaliteter ved Lillehammer. Dette skaper gode rammer for våre liv. En seiltur på Mjøsa, en tur på fjellet eller langs Mesnaelva øker vår livskvalitet. Lillehammer Arbeiderparti ønsker en samordnet bolig, transport og arealpolitikk for å sikre en miljøvennlig og bærekraftig utvikling. Kommunens arealplan, Bystrategien og målet om en klimanøytral kommune er viktige dokumenter som vi forplikter oss til å følge.

Vi vil ta vare på Lillehammers rike natur- og kulturmiljø. Alt for spredt boligbygging truer naturmangfoldet. Derfor er det viktig å sikre sammenhengende grøntområder både i byen og områdene rundt. Ved å etablere parkering under bakken, gjør vi det lettere å ta vare på bymiljøet og det gir mindre luftforurensning og støy.

Mjøsa er viktig som drikkevannskilde, som leveområde for flere arter og som rekreasjonsområde for kommunens befolkning. Lillehammer Arbeiderparti vil ha økt innsats for å reduserer forurensningen til Mjøsa.

Lillehammer Arbeiderparti vil

- Legge til rette for at kommunens innbyggere skal kunne leve miljøvennlig, og ha god og lett tilgang til grønne rekreasjonsområder.
- Arbeide for et sammenhengende grøntområde som binder Mjøsa sammen med sentrum og bymarka.
- Verne om friluftsområdet ved Mosodden og nordover.
- Redusere forurensningen til Mjøsa.
- Igangsette en utredning om plast og siloksaner i Mjøsa.

Nordseter og fjellet

LAP vil bidra til styrket samarbeide med grunneiere for å skape tilgjengelighet for alle til fjellområdene våre.

FORSLAG TIL ENDRINGER/TILFØYELSER I PROGRAMUTKAST.- LAP

fra Tor-Even Heltorp

Jeg har lest gjennom programmet som jeg syns har mange gode trekk og momenter, men etter min mening er det for mange ord, og på en rekke områder er programmet for generelt/utydelig/lite presist, og en må i større grad bruke ord som folk forbinder noe med.

Jeg har lagt opp til følgende arbeidsform når jeg nå kommenterer programforslaget:

- Jeg har kopiert komiteens programutkastet som oversendes som eget vedlegg. Jeg har foretatt markeringer i teksten ved hjelp av fargelegging.
- Fremmet forslag til tillegg i dette vedlegget.

MERKNADER I KOMITEENS PROGRAMFORSLAG

- Det blir for omfattende med nåværende tidsmarginer å konkretisere justeringer/-endringsforslag i bred forstand, men jeg har tillat meg å merke en del områder med GRØNT der jeg mener det er hensiktsmessig å se nærmere på innhold/tekst. Da mener jeg det er grunn til å vurdere oppstramming/sammendrag, forkortinger, presiseringer/forklaringer/-utdypinger, og bruke ord som folk forbinder noe med. Herunder være varsom med bruk av fremmedord.
-
- Enkelte områder har jeg merket med RØDT OG FORMINSKET. Da mener jeg det bør strykes.

FORSLAG TIL TILLEGG I PROGRAMMET

Forøvrig vil jeg foreslå at følgende punkter tas inn i programmet. Jeg har ut fra tilsendt programutkast antydnet linjenummer for hvor omtrent det bør inn:

Linjenummer 40.

- LAP bør gå til valg på at partiet i første omgang vil prioritere gjennomføringen av lovpålagte oppgaver på en god og tilfredsstillende måte, og at kommunens engasjement og aktivitetsnivå utover dette underlegges sterke og strenge prioriteringer.

- Vi vil i den sammenheng gå inn for å øremerke statlige overføringer til lovpålagte oppgaver, og herunder konkretisere/øremerke hva eiendomsskatten skal benyttes til.
- I den grad det er behov for å innkreve eiendomsskatt skal den innrettes slik at den får en sosial profil ved hjelp av et høyere bunnfradrag.
- Sikre det offentlige eierskapet i kraftsektoren

Linjenummer 114

Få inn i programmet forhold omkring samhandlingsreformen

Linjenummer 172

Barneverntjenesten styrkes, og det utvikles tverrfaglig oppmerksomhet og samarbeid vedrørende mobbing, vold og andre overgrep mot barn og ungdom.

Linjenummer 179

Få inn perspektiver på lag og foreninger og rydding og rengjøring på dugnadsbasis.

Linjenummer 260

- LAP vil i langt sterkere grad gå inn for å skjerme og beskytte eksisterende boliger/bomiljøer mot tap av sol, lys og utsikt. I den grad verdien på eksisterende bebyggelse forringes på grunn av utbygging må utbygger kompensere for forringelse/utbetale erstatning.
- Det har i de senere år utviklet seg en konflikt mellom syklistene og gående på fortau og gangveier. Det hevdes at mange syklistene kjører fort og hensynsløst. Mange fotgjengere føler seg utrygge. LAP vil gå inn for å skille syklistene og gående. Fortauene skal primært være for fotgjengere. Det nedlegges forbud mot å sykle i «gågata»

Linjenummer 426

- Plastforurensning av naturen er et stort og alvorlig miljøproblem. LAP vil gjennom forebyggende tiltak, og tilrettelegging for innsamling og gjenbruk av plast arbeide for null toleranse når det gjelder skadelige utslipp av plast til naturen. Herunder vil en rette oppmerksomhet mot kunstgressbaner, og andre kilder som slipper ut mikroplast.
- En gondolbane over byen vil utgjøre en risikofaktor, og den vil kreve store og omfattende inngrep og arealer som etter manges mening vil prege byen på en negativ måte, og den vil uten tvil forringe bokvaliteten for de som blir direkte berørt. LAP vil ikke legge til rette for en gondolbane over sentrum.

Programkomiteens forslag til

Program for Lillehammer Arbeiderparti

2019-2023

Versjon 2 – 18. oktober 2018

SE FØRST DOKUMENT 1

Med rødt hjerte for en grønn fremtid

Tenke globalt, handle lokalt

Bærekraftig utvikling er et globalt begrep som er basert på solidaritet med kommende generasjoner, i tillegg til alle de som lever i dag. Det er en anerkjennelse av at vi bare har en klode, med en begrenset mengde ressurser, og at det er i vår felles interesse å ta vare på den. I et samfunn med økende grad av polarisering er denne grunnleggende tankegangen viktigere enn noen gang. Gjennom lokale handlinger viser vi hvilke verdier vi ønsker at samfunnet skal bygge på. Får vi det til lokalt, vil det ha ringvirkninger også nasjonalt og internasjonalt.

For å skape bærekraftig utvikling må vi jobbe på tre områder; klima og miljø, økonomi og sosiale forhold. Det er sammenhengen mellom disse tre dimensjonene som avgjør om noe er bærekraftig. FNs bærekraftsmål ble vedtatt i 2015 og er en erkjennelse av at økonomi, ulikhet og miljø påvirker hverandre i større grad enn det vi trodde tidligere. Vi må finne løsninger som balanserer belastningen på miljøet med forbruket og økonomien vår, og vi må finne bedre måter å fordele ressursene på. Det er bærekraftig både for mennesker og miljøet. Lillehammer Arbeiderparti mener FNs bærekraftsmål må ligge til grunn for måten vi jobber på lokalt.

Sunn økonomi

Kommunens økonomiske situasjon har betydning for i hvilket omfang, tempo og rekkefølge vi kan gjennomføre våre politiske mål. Lillehammer Arbeiderparti vil sikre en sunn økonomi i kommunen. Det vil gi forutsigbarhet og langsiktighet i kommunens tjenester. Vi vil tilpasse utgiftene til de inntektene kommunen til enhver tid har.

Tilhørighet og sterke fellesskap

Lillehammer skal fortsette å være et godt sted å bo, arbeide og ta utdanning. Lillehammer Arbeiderparti mener dette oppnås best gjennom å sikre sterke fellesskapsløsninger. Vi oppnår mer i samarbeid enn hver for oss. For å sikre mangfold og god kvalitet i kommunens tjenester vil vi legge til rette for økt samarbeid med frivillige og ideelle organisasjoner. Vi ønsker ikke å kommersialisere eller privatisere velferdstjenester som omsorg, helse, skole og barnehage.

Gjennom frivillig arbeid skaper vi møteplasser for folk fra alle lag av samfunnet, vi utvikler fellesskap og lærer av hverandre. Lillehammer Arbeiderparti ønsker å videreutvikle det gode frivillighetsarbeidet og dugnadsånden som Lillehammer kjennetegnes av.

Trygghet for arbeidsplasser og tjenester av god kvalitet

Arbeid og trygghet i jobb for den enkelte skaper mer frihet, bedre inkludering, økt likestilling og flere inntekter til fellesskapet. Samarbeidet mellom den lokale fagbevegelsen og kommunen er et viktig virkemiddel for å oppnå et trygt, inkluderende og anstendig arbeidsliv.

I Lillehammer skal vi ha store forventninger til kvaliteten på de tjenestene og tilbudene kommunen har ansvar for. Vi må regne med at stadig flere vil etterspørre flere tjenester i

årene framover, uten at antall ansatte øker tilsvarende. Vi må derfor evne å løse framtidige utfordringer på nye måter. Lillehammer Arbeiderparti vil sikre god tilgjengelighet til kommunale tjenester, derfor vil vi digitalisere tjenester og kontakt med innbyggerne der det er mulig.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Legge FNs bærekraftsmål til grunn for måten vi jobber på lokalt.
- Legge til rette for at kommunens innbyggere skal kunne leve miljøvennlig, og ha god og lett tilgang til grønne rekreasjonsområder.
- Sikre en økonomi som gir forutsigbarhet og langsiktighet i kommunens tjenester.
- Sikre sterke fellesskapsløsninger og legge til rette for økt samarbeid med frivillige og ideelle organisasjoner.
- Ikke kommersialisere eller privatisere kommunens tjenestetilbud.
- Sikre kontinuerlig fornyelse og forbedring av kommunens tjenester og satse på kompetanseutvikling blant kommunens ansatte.
- At heltidsstillinger skal være hovedregel.

Å høre til i Lillehammer

Hvordan vi tar vare på de svakeste blant oss, viser hvilke verdier vi legger vekt på. Forskjellene i Norge øker og det finnes mange former for utenforskap. Enten det er snakk om rusmisbrukere, diskriminerte innvandrere, mobbeofre, unge som har falt utenfor, arbeidsledige eller enslige eldre. Årsaken til utenforskapet er forskjellig, men alle er relevante i inkluderingspolitikken.

Etter mat og bosted er det meningsfulle menneskelige relasjoner som står øverst på behovslista vår. Lillehammer Arbeiderparti har et verdisyn som vektlegger menneskets sosiale behov, ikke kun dets kortsiktige yteevne. Først når vi inkluderer alle blir samfunnet vårt bærekraftig.

Lillehammer har for mange fattige barn. Flere aktiviteter er utilgjengelige for disse barna på grunn av foreldrenes økonomiske situasjon. Lillehammer Arbeiderparti vil i perioden øke innsatsen for å bedre situasjonen.

Lillehammer Arbeiderpartiet vil:

- Sørge for **lavest mulig inngang til boligmarkedet ved å satse på sosial boligpolitikk.**
- Innføre ordninger som sikrer **alle barn i lavinntekstfamilier deltakelse innenfor ulike fritidsaktiviteter.**
- **Heve kvaliteten på videreutvikle aktivitetstilbudet.**
- Videreutvikle **det gode arbeidet ved Lillehammer læringssenter** for å få flere ut i arbeid raskt.
- **Fortsatt styrke samarbeidet med frivillige lag og foreninger.**

Like muligheter til god helse

Lillehammer Arbeiderparti vil ha et samfunn som fremmer god helse for alle, forebygger sykdom, utjevner sosiale forskjeller og gir alle barn og unge en god start i livet. Hver av oss skal ha muligheten til å leve gode liv, i små og store fellesskap. Vi må satse tidlig og komme på banen med forebyggende tiltak og fysisk aktivitet. Vi ser en tendens til økende ulikhet i helse basert på den enkeltes økonomi. Det vil Lillehammer Arbeiderparti til livs.

I årene fremover vet vi at behovet for helse- og omsorgstjenester kommer til å øke. Det vil være et stort behov for arbeidskraft til denne sektoren. Kompetansebehovet vil også endre seg. Kommunen skal delta i nasjonale utviklingsprogrammer for å sikre en faglig kvalitet og utvikling av helse- og omsorgstilbudet. Vi vil at helse- og omsorgssektoren skal oppleves som et karrierevalg med gode muligheter for utvikling og nye utfordringer.

Arbeiderpartiets mål er et likeverdig og tilgjengelig helsetilbud for alle!

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- At Sykehuset Innlandet avdeling Lillehammer skal videreutvikles som et bredt og allsidig akuttisykehus.
- Sikre god og tilstrekkelig fagkompetanse blant de ansatte med etter- og videreutdanning.
- Satse på hverdagsrehabilitering og sikre at vi er i front i bruk av velferdsteknologi.

En trygg og verdig alderdom

Lillehammer Arbeiderparti er opptatt av at eldre skal få en verdig alderdom. Vi jobber for at de som ønsker det skal få bo hjemme så lenge som mulig. Lillehammer Arbeiderparti vil derfor styrke hjemmetjenesten og sikre tilstrekkelig bemanning. Den som bor hjemme må ha mulighet til et godt sosialt liv og kontakt med andre mennesker. **Her gjør de frivillige en kjempesats!**

Vi vil satse på gode teknologiske hjelpemidler og gode rehabiliteringsordninger. Når det oppstår et behov for sykehjem eller omsorgsbolig skal Lillehammer gi gode helsetjenester med høy kvalitet. Tilbudet for eldre på sykehjem skal følges nøye opp, og helsetjenesten skal ved livets slutt gi god behandling med verdighet.

Økningen i antall eldre i årene framover, gjør oss mer avhengig av hverandres omsorgsevne. Samarbeidet mellom kommunen og frivillige organisasjoner blir viktig for å øke aktivitetstilbudet og tilgangen til felleskap.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Satse på hjemmetjenesten, og sikre bemanning og kompetent tjenesteutøvelse, i hjemmet, ved sykehjemmet og i omsorgsboligene.
- Ha bofellesskap med aktivitetstilbud for å sikre god livskvalitet.
- Samarbeide mer med frivillige lag og organisasjoner for å gi enda bedre omsorg.

Åpenhet rundt psykisk helse og rusomsorg

Psykiske helseproblemer og rusmiddelmisbruk er fortsatt forbundet med skam og stigmatisering, det er en tilleggsbelastning for mange som allerede har det vanskelig. Derfor skal Lillehammer Arbeiderparti fortsatt jobbe for videre åpenhet og unngå stigmatisering. Familieteamet i Lillehammer kommune kan gi informasjon og veiledning.

Lillehammer har de senere årene opplevd flere tragiske dødsfall som følge av selvmord. Vi har ikke en eneste ungdom å miste. Lillehammer Arbeiderparti vil ha en god tjeneste for denne pasientgruppen og styrke det forebyggende arbeidet, spesielt for barn og unge. Når krisen oppstår skal hjelpen være lett tilgjengelig!

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Øke innsatsen innenfor forebygging av selvmord.
- At helsesøster skal være mer tilgjengelig for barna på skolene.
- Sikre god somatisk oppfølging for de psykisk syke pasientene, blant annet gjennom bedre samarbeid med fastlegene.
- Prioritere behandling av og hjelpetiltak for rusavhengig ungdom

Forebygge vold og overgrep mot barn

Alle barn skal ha det godt i Lillehammer. Vold og overgrep mot barn er vårt største folkehelseproblem. Konsekvensene av å bli utsatt er store. For mange preger de resten av livet på en negativ måte og risikoen for generasjonsoverføring er høy. Kommunene spiller en viktig rolle for å forebygge og avdekke vold og overgrep mot barn, og i å ivareta de utsatte barna på en god måte. Lillehammer Arbeiderparti vil arbeide for at kommunen tar en større rolle i det viktige arbeidet for en barndom uten vold og overgrep. Det viktigste vi kan gjøre er å hindre at vold og overgrep skjer første gang. Da må vi inn tidlig!

Lillehammer Arbeiderparti vil

- At fødselsforberedende kurs skal være tilgjengelig og gratis for alle.
- At barnehager og skoler får økt kunnskap om vold og overgrep mot barn.

Fysisk aktivitet for folkehelse

Folkehelsen defineres som helsetilstanden til befolkningen. Lillehammers befolkning har generelt god helse. For å opprettholde den gode folkehelse kreves derfor innsats på mange ulike samfunnsområder.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- At skolebygg stilles til fri bruk for fritisaktiviteter for barn og unge.
- At de kommunale idrettsanleggene vedlikeholdes og stilles til rådighet for aktuelle arrangementer etter avtale.
- Bygge nye sykkeltraseer og videreutvikle turstier som et lavterskeltilbud for fysisk aktivitet og naturopplevelser
- Fortsette utviklingen av Frisklivssentralen.

En kommune i vekst i en sterk region

Næringslivet i Lillehammer går så det suser. De siste fem år har omsetningen i Lillehammer-regionen vokst med hele 60 prosent! Vi har et variert næringsliv, med varehandel, bygg- og anlegg, og IKT-næringene som eksempler på næringer som gjør det godt. Lillehammer Arbeiderparti vil at kommunen skal samarbeide tett med Cyberforsvaret på Jørstadmoen for å stimulere flere sivile etableringer i regionen vår.

Vi støtter arbeidet med en ny OL-søknad. De Olympiske og paralympiske leker er de største kultur- og idrettsarrangementene vi kan være vertskap for. Det vil bety enormt mye for Lillehammers posisjon, nasjonalt og internasjonalt og befeste vår merkevare ytterligere.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Kjøpe og tilrettelegge næringsarealer som gjøres attraktive for nye etableringer og for næringsdrivende som har behov for arealutvidelse.
- — Jobbe for et framtidig OL basert på nøkternhet og innenfor miljømessige forsvarlige rammer.
- Øke tilgjengeligheten til sentrum når ny 4-felts E6 bygges for å ivareta og videreutvikle Lillehammer som handelsby.
- Forlenge Industrigata mot nord, og legge til rette for større etableringer som ikke naturlig hører til sentrumskjernen.
- Aktivt arbeide for å utvikle næringsklynger og kompetansemiljøer for å stimulere til nye arbeidsplasser.
- Legge til rette for felles næringsutvikling i sørdalskommunene.

Et grønt og genuint reisemål

Lillehammer med Gudbrandsdalen er et fantastisk produkt med potensial til å vokse. Visit Lillehammer er merket som et bærekraftig reisemål. Vi var den første byen i Norge som fikk dette. Vår flotte natur og beliggenhet er vår fremste merkevare.

Lillehammer som reisemål skal være grønt og genuint, et sted vi reiser til med glede, og forlater med gode minner. Vi ønsker å være åpne mot verden, ta i mot gjester på en god måte, og støtte de som jobber med reiseliv i Lillehammer.

Vi har en arrangementskompetanse i verdensklasse. Den gir oss et fortrinn som vertskap for store idretts og kulturarrangementer. Lillehammer Arbeiderparti ønsker å forvalte denne kunnskapen godt slik at den kan overføres til nye generasjoner og skape enda flere arbeidsplasser.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Gjøre merkevaren Lillehammer-regionen enda mer kjent.
- Promotere byen som vertskap for større idretts- og kulturarrangementer.

God infrastruktur for et integrert bo- og arbeidsmarked

For å skape et integrert bo- og arbeidsmarked både i Lillehammerregionen og i Mjøsområdet, er vi avhengig av god infrastruktur og gode samferdselsårer. En rask E6-utbygging er viktig, men dobbeltspor er helt avgjørende for å kunne få et bo- og arbeidsmarked innenfor rammen av bærekraftig utvikling. Lillehammer Arbeiderparti vil derfor arbeide for å få dobbeltspor til Lillehammer innen 2030.

Bredbånd er grunnleggende for oss. Lillehammer Arbeiderparti vil arbeide for å gi alle tilgang til høyhastighetsbredbånd *slik at alle får like muligheter til å delta.*

Lillehammer Arbeiderpartiet vil:

- Ha dobbeltspor til Lillehammer innen 2030.
- Arbeide for at alle får tilgang til høyhastighetsbredbånd i hele kommunen.

Gode liv i by og bygd

I Lillehammer skal alle føle seg velkomne. Vi vil skape gode sosiale møteplasser, støtte opp om det frivillige og gi alle en mulighet til å delta og bidra i samfunnet.

Vi vil ha et sentrum med felles møteplasser for alle *uansett alder, kjønn og sosial bakgrunn.* Derfor skal vi ta vare på våre åpne torg og parker og Terrassen skal utvikles til en storstue for oss alle. Lurhaugen og stasjonsområdet skal utvikles med boliger og arbeidsplasser. Dette gir et levende sentrumsområde. *De ulike grendene og bydelene skal få dyrke sine fortrinn.*

Ny E6 gir oss nye muligheter. Prognoser viser en stor økning mennesker som vil passere byen vår. Ved å skape aktivitet og attraktivitet i sentrum kan vi tiltrekke oss mange nye besøkende og gi bedre tilbud til innbyggerne våre.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Verne om og utvikle våre torg og parker, og få flere lekeplasser i sentrum.
- Støtte lokalt initiativ som bygger opp under de ulike grendenes og bydelenes fortrinn.
- Ferdigstille Terrassen til en *storstue* for alle.
- Styrke gågata og Strandtorget som *de viktigste handelsområdene i byen.*
- Øke tilgjengeligheten til byen med *gode* parkeringsløsninger *under bakken.*
- Ivareta kultur- og miljøinteressene i den framtidige byutviklingen.
- Opparbeide trygge stoppesteder for skolebussen.

Kulturbyen Lillehammer

Kultur gir levende lokalsamfunn og er viktig for vår livskvalitet. I tillegg til kulturens egenverdi åpner den muligheter for å inkludere og involvere, og kan svare på flere utfordringer i andre tjenestoområder. Arenaer for kunst og kulturaktivitet skaper møteplasser i vårt lokalsamfunn og gir oss en følelse av samhörighet. Å delta i kulturliv og frivillig aktivitet kan bidra til å fylle livene våre med mening og hjelpe oss å danne nettverk. Her kan vi møtes som planleggere, arrangører, kokker, dansere og fotballspillere. Lillehammer Arbeiderparti vil legge vekt på et godt samarbeid med frivilligheten og sørge for at frivillige lag og organisasjoner har gode vilkår.

Lillehammer har en sterk posisjon som kulturby og de kreative og kulturbaserte næringene betyr mye for trivsel, bokvalitet og attraktivitet. De er også viktig grobunn for nærings- og handelsutvikling. I fjor fikk Lillehammer UNESCO status innen kulturfeltet Litteratur. Dette kan gi store ringvirkninger og befester vår posisjon som kulturby.

Den profesjonelle kulturen er bærebjelken i utviklingen av det frivillige kulturlivet. Lillehammer har mange profesjonelle kunstnere og kreative utøvere. Arbeiderpartiet vil gi de gode arbeidsvilkår da det skaper nye næringer på sikt.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Styrke det tverrfaglige samarbeidet mellom ulike fagområder for å utnytte synergieffektene spesielt innenfor kultur og inkludering.
- Gi frivillige lag og foreninger gode vilkår, blant annet ved at kommunale lokaler stilles til disposisjon etter avtale med kommunen.
- Videreutvikle “kulturkvartalet” rundt Kirkegata og Stortorget.

Et anstendig arbeidsliv

Lillehammer Arbeiderparti er garantisten for et trygt, inkluderende og anstendig arbeidsliv. Samarbeidet mellom den lokale fagbevegelsen og kommunen er et viktig virkemiddel for å oppnå dette. Vi er tydelige på å bekjempe sosial dumping, midlertidighet og ufrivillig deltid. Vi vil at alle som kan jobbe skal få muligheten til det. Arbeid og trygghet i jobb for den enkelte skaper mer frihet, bedre inkludering, økt likestilling og flere inntekter til fellesskapet.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Sikre fellesskapsløsninger i kommunen og begrense privatiseringen av kommunale tjenester.

- Sikre heltidskultur i Lillehammer kommune og redusere uønsket deltid.
- Begrense bruk av innleie i kommunal regi.
- Arbeide for å utjevne lønnsforskjeller mellom kjønnene, bekjempe sosial dumping og uverdige lønns- og arbeidsvilkår.
- Satse på kompetanseutvikling blant kommunens ansatte.
- Sørge for at kommunen etterlever et strengt regelverk for innkjøp av varer og tjenester.
- Samarbeide med næringslivet for å bidra til at bedriftene får bedre tilgang til arbeidskraften de trenger.

Oppvekst og utdanning med fokus på hele mennesket

En god tid for de minste

I barnehagene møtes barn med ulik bakgrunn, kunnskap og erfaring for første gang. Her legges grunnsteinen for videre læring. Derfor er rett til barnehageplass en viktig sak for Lillehammer Arbeiderparti.

Veien til barns læring går gjennom leken. Barnehagen skal være en god tid for barna der de får utfolde seg sosialt og fysisk med leken som ramme. Barnehagene i Lillehammer skal kjennetegnes av god kvalitet og et personale med god kompetanse.

Barnehagen har en viktig rolle i å kartlegge mulige læreversker hos barna. En god barnehage sikrer at vi får satt inn tidlig innsats, slik at barn med behov, får hjelp og støtte tidlig nok.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Sikre fortsatt rett til barnehageplass for alle barn over ett år.
- Beholde, etter- og videreutdanne og rekruttere fagutdannet personell og lærere med god kompetanse og godt engasjement.
- Øke antallet kommunale barnehager.

Skolen – en arena for toleranse, læring og tillit

At elever møtes i fellesskolen motvirker forskjeller i samfunnet. I Lillehammer har vi gode skoler som leverer et godt resultat. I tillegg til lese, skrive og regneferdigheter, vektlegger Lillehammer Arbeiderparti dannelse. For i skolen utdanner vi hele mennesket. Det krever helhetlige tiltak, med en god skolehelsetjeneste, fysisk aktivitet, og et sterkere lag rundt eleven.

Vi vil ha en sterk offentlig skole der alle skal med, og der alle får støtte og utfordringer ut fra egne forutsetninger. På skolen skal barna få være fri for prestasjonsjaget fra samfunnet rundt, og kunne utvikle sine faglige og sosiale ferdigheter. Samfunnet vårt er rask endring. Vi vet ikke hva slags jobber vi utdanner våre elever til. Elevenes menneskelige egenskaper, det som skiller oss fra roboter, vil bli enda viktigere fremover. Derfor må evne til kritisk tenkning, samarbeid, kreativ problemløsning og nysgjerrighet vektlegges framover. For å ivareta dette kreves det variert undervisning som treffer elevenes, nivå og forutsetninger.

Skolens viktigste ressurs er læreren. Arbeiderpartiet vil sette inn tidlig innsats for å forhindre forsinkelser i læringen, og ta i bruk nye læremidler som strukturerer skolehverdagen for elever og foreldre. Å styrke elevenes og lærernes digitale kompetanse vil være en viktig del for å møte morgendagens arbeidsliv og forenkle lærerens hverdag.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Gi læreren tillit og tid til å skape gode relasjoner til sine elever.
- Fortsette et offensivt arbeid mot mobbing.
- Satse på tidlig innsats og godt samarbeid mellom skole og foreldre.
- Tilrettelegge slik at familiens økonomi ikke skal hindre eleven i å delta på aktiviteter i regi av skolen.
- Satse på etter- og videreutdanning av lærere.
- Øke de digitale ferdighetene i skolen.
- Ha økt fysisk aktivitet i skolen.

Allsidige tilbud etter skolen

Skolefritidsordningen (SFO) er et viktig tilbud på Lillehammer. Tilbudet er populært, men for noen er det en utfordring å kunne benytte seg av det. Vi er opptatt av å holde SFO-prisen nede og vil derfor arbeide for en inntekstsgradering. For å bedre kvaliteten i SFO ønsker vi å samordne SFO med andre kultur- og idrettsaktiviteter i større grad.

Lillehammers skoleelever skal ha et rikt kulturtilbud også utenfor skolen. Kulturskolen er viktig i denne sammenhengen. Vi vil legge til rette for at det gode arbeidet i kulturskolen vår utvikles videre.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Holde SFO-prisen nede og se på muligheter for å inntekstsgradere tilbudet.
- Styrke kvaliteten på SFO blant annet gjennom kompetanseheving blant de ansatte.

- Heve aktivitetsnivået i SFO gjennom samordning med andre kultur- og idrettsaktiviteter.
- Utvikle kulturskolen for tilbud til flere, slik at grupper som i dag ikke er tilstrekkelig representert, blir inkludert.

Kampen for klima og miljø

Redusere klimautslipp og forurensning

Kampen for miljø og klima, tas ikke bare nasjonalt og gjennom internasjonale avtaler. De virkelige endringene vil komme fra rådhusene og millioner av husstander rundt omkring i verden. Også din. Det er lokalt de store endringene vil skje, det er vi som vet hvor skoen trykker. Vi har lokalkunnskapen og de nødvendige virkemidlene for å gjøre endringene som utgjør en forskjell.

Klimakampen handler ikke bare om forbud og kutt. Det kan også være en mulighet for nytenkning og vekst. Nye Nordre Ål skole er et eksempel på hvordan klimaperspektivet driver fram en framtidsrettet tankegang, med et skolebygg i fornybart materiale. Biogassanlegget ved Mjøsanlegget AS er et annet. Ny teknologi vil drive fram nye bransjer, tilbud og muligheter.

Avfall oppstår ikke av seg selv i naturen eller sjøen. Det havner der fordi noen har kastet det fra seg. Derfor er det aller viktigste å bekjempe forsøplingen, uansett hvilken type avfall det er. Klarer vi å ta vare på engasjementet vi ser rundt plast i havet, og forvalte dette godt, løser vi ikke bare forsøplingsproblemet, vi kan også skape verdier gjennom å ta ressursene i bruk på nytt. Lillehammer Arbeiderparti vil oppmuntre til bedre kildesortering, tilrettelegge for gode oppsamlingsløsninger og gjenbruk.

Lillehammer Arbeiderparti vil

- Samarbeide med næringslivet for å finne gode løsninger som bidrar til reduserte klimautslipp.
- Prioritere bruk av tre som byggemateriale i kommunens innkjøpsordninger og reguleringsplaner.
- Ha null-toleranse mot skadelige utslipp gjennom å legge til rette for gode oppsamlingsløsninger og gjenbruk
- Legge til rette for infrastruktur som gjør det mulig å bruke miljøvennlige drivstoffkilder.

Verne om Lillehammers unike natur- og kulturmiljø

Nærheten til rike natur- og kulturmiljøer er vesentlige kvaliteter ved Lillehammer. Dette skaper gode rammer for våre liv. En seiltur på Mjøsa, en tur på fjellet eller langs Mesnaelva øker vår livskvalitet. Lillehammer Arbeiderparti ønsker en samordnet bolig, transport og arealpolitikk for å sikre en miljøvennlig og bærekraftig utvikling. Kommunens arealplan, Bystrategien og målet om en klimanøytral kommune er viktige dokumenter som vi forplikter oss til å følge.

Vi vil ta vare på Lillehammers rike natur- og kulturmiljø. Alt for spredt boligbygging truer naturmangfoldet. Derfor er det viktig å sikre sammenhengende grøntområder både i byen og områdene rundt. Ved å etablere parkering under bakken, gjør vi det lettere å ta vare på bymiljøet og det gir mindre luftforurensning og støy.

Mjøsa er viktig som drikkevannskilde, som leveområde for flere arter og som rekreasjonsområde for kommunens befolkning. Lillehammer Arbeiderparti vil ha økt innsats for å reduserer forurensningen til Mjøsa.

Lillehammer Arbeiderparti vil

- Legge til rette for at kommunens innbyggere skal kunne leve miljøvennlig, og ha god og lett tilgang til grønne rekreasjonsområder.
- Arbeide for et sammenhengende grøntområde som binder Mjøsa sammen med sentrum og bymarka.
- Verne om friluftsområdet ved Mosodden og nordover.
- Redusere forurensningen til Mjøsa.
- Igangsette en utredning om plast og siloksaner i Mjøsa.

Mads Furu <madsfuru@gmail.com>

program - LAP1 e-post

Tor-Even Heltnor <heltnor@online.no>
Til: Sigrid Skjølås <SSkjolas@hotmail.com>
Kopi: Mads Furu <madsfuru@gmail.com>

21. oktober 2018 kl. 10:44

Hei.

Jeg har lest gjennom mine innspill til programendringer/tilføyelser. Herunder kvalitetssikring på bruk av ord. I punktet vedrørende linjer omkring 260 "syklister og fotgjengere" vil jeg bytte ut ordet primært med fortrinnsvis. Forslaget vil da lyde:

- Det har i de senere år utviklet seg en konflikt mellom syklister og gående på fortau og gangveier. Det hevdes at mange syklister kjører fort og hensynsløst. Mange fotgjengere føler seg utrygge. LAP vil gå inn for å skille syklister og gående. Fortauene skal fortrinnsvis være for fotgjengere. Det nedlegges forbud mot å sykle i «gågata»

hilsen
Tor-Even

ENDRINGSFORSLAG TIL «LAP-PROGRAMUTKAST- VERSJON 2»

Jeg har sendt inn en del endringsforslag og forslag om tilføyelser til «LAP – programutkast-versjon 2». Jeg er kjent med at det er flere som har sendt inn forslag.

Jeg går ut fra at de endringsforslag og nye forslag som ikke blir inntatt i Programkomiteens 3. versjon blir sendt ut sammen med nytt programforslag slik at medlemmene er kjent med forslagene før vedtaksmøte den 1. november.

Jeg har i min arbeidsform sendt inn en omfattende forslag til eventuelle endringer ved å fargelegge områder i programutkastet der jeg kommer med forslag/anbefalinger om å lese korrektur.

Noen av disse markeringene anser jeg å være av en mer konkret og prinsipiell karakter, og jeg vil derved ha de med som forslag.

Disse endringene og nye konkrete forslag er sammenfattet til følgende forslag som jeg mener bør sendes ut til medlemmene som sakspapirer dersom de ikke blir inntatt i nytt programutkast.

STRYKNINGER I PROGRAMUTKAST-VERSION 2

Linje 194-195-196

Vi støtter arbeidet med en ny OL-søknad. De Olympiske og paralympiske leker er de største kultur- og idrettsarrangementene vi kan være vertskap for. Det vil bety enormt mye for Lillehammers posisjon, nasjonalt og internasjonalt og befeste vår merkevare ytterligere.

STRYKES

Linje 200

Jobbe for et framtidig OL basert på nøkternhet og innenfor miljømessige forsvarlige rammer.

STRYKES

Linje 364

...og se på muligheter for å inntektsgradere tilbudet.

STRYKES

TILFØYELSER:

Linjenummer 40.

- LAP bør gå til valg på at partiet i første omgang vil prioritere gjennomføringen av lovpålagte oppgaver på en god og tilfredsstillende måte, og at kommunens

engasjement og aktivitetsnivå utover dette underlegges sterke og strenge prioriteringer.

- Vi vil i den sammenheng gå inn for å øremerke statlige overføringer til lovpålagte oppgaver, og herunder konkretisere/øremerke hva eiendomsskatten skal benyttes til.
- I den grad det er behov for å innkreve eiendomsskatt skal den innrettes slik at den får en sosial profil ved hjelp av et høyere bunnfradrag.
- Sikre det offentlige eierskapet i kraftsektoren

Linjenummer 114

Få inn i programmet forhold omkring samhandlingsreformen

Linjenummer 172

- Barneverntjenesten styrkes, og det utvikles tverrfaglig oppmerksomhet og samarbeid vedrørende mobbing, vold og andre overgrep mot barn og ungdom.

Linjenummer 179

Få inn perspektiver på lag og foreninger og rydding og rengjøring på dugnadsbasis.

Linjenummer 260

- LAP vil i langt sterkere grad gå inn for å skjerme og beskytte eksisterende boliger/bomiljøer mot tap av sol, lys og utsikt. I den grad verdien på eksisterende bebyggelse forringes på grunn av utbygging må utbygger kompensere for forringelse/utbetale erstatning.
- Det har i de senere år utviklet seg en konflikt mellom syklistene og gående på fortau og gangveier. Det hevdes at mange syklistene kjører fort og hensynsløst. Mange fotgjengere føler seg utrygge. LAP vil gå inn for å skille syklistene og gående. Fortauene skal fortrinnsvis være for fotgjengere. Det nedlegges forbud mot å sykle i «gågata»

Linjenummer 426

- Plastforurensning av naturen er et stort og alvorlig miljøproblem. LAP vil gjennom forebyggende tiltak, og tilrettelegging for innsamling og gjenbruk av plast arbeide for null toleranse når det gjelder skadelige utslipp av plast til naturen. Herunder vil en rette oppmerksomhet mot kunstgressbaner, og andre kilder som slipper ut mikroplast.
- En gondolbane over byen vil utgjøre en risikofaktor, og den vil kreve store og omfattende inngrep og arealer som etter manges mening vil prege byen på en negativ måte, og den vil uten tvil forringe bokvaliteten for de som blir direkte berørt. LAP vil ikke legge til rette for en gondolbane over sentrum.

Hilsen

Tor-Even Heltorp

Mads Furu <madsfuru@gmail.com>

(ikke noe emne)

1 e-post

Knut Korsæth <vil-kors@online.no>
Til: Skjølås Sigrid <:sskjolas@hotmail.com>
Kopi: Furu <madsfuru@gmail.com>

20. oktober 2018 kl. 10:37

God lørdag formiddag!

Vedlagt følger mine innspill til justering/endringer knyttet til programkomiteens forslag som ble presentert på medlemsmøtet 18.ds.

Jeg vil gjenta følgende to hovedforhold jsom jeg ga uttrykk for i meningsutvekslingen på medlemsmøtet:

- **I del 1 utformes et konkret handlingsprogram tilpasset et realistisk og forutsigbart langtidsbudsjett (LTB) for fireårs-perioden 2019-2022.**
- **I del 2 beskrives et mer visjonært opplegg for nærmeste ti-års periode hvor ønskede oppgaver som ikke inngår i kommende fire-år periode, blir antydnet.**

Vhf

Knut

Forslag til endringer.docx
35K

Forslag til endringer (tillegg/strykninger) programforslaget drøftet på medlemsmøtet, 18. okt. 2018:

a. Tilføyelse under avsnittet «Sunn økonomi»(Pkt. 35)

Eiendomsskatt vurderes av mange som en usosial og urettferdig heving av det generelle skattenivået.

Lillehammer Arbeiderparti innser at det vil by på problem å fjerne eiendomsskatten helt i perioden 2019/2023, men vil aktivt medvirke til at innbetalt eiendomsskatt blir øremerket til konkrete og lovpålagte samfunnsformål og ikke benyttes som ordinær kommuneskatt.

b. Justering/endring av avsnittet Trygghet for arbeidsplasser» (Pkt. 52):

Lillehammer kommune som framstår som «byen for Gudbrandsdalen og områdene i nord-enden av Mjøsa, må videreutvikle dette forholdet. Det kan gjøres ved å ivareta kommunens særpreg, stimulering til utvikling og nyetablering av trygge arbeidsplasser. tilpasset gjeldende lover og retningslinjer.

Lillehammer Arbeiderparti vil i perioden 2019 – 2023 medvirke til at:

- **det skjer et nært samarbeid mellom kommunen og de som vil etablere ny virksomhet i kommunen**
- **Lillehammer kommune bistår næringsdrivende som har behov for arealutvidelse**
- **dyrkbare jord ikke nedbygges**

c. Justering/tilføyelse av «Å høre til i Lillehammer» (Pkt. 78)

Mange mennesker, også i Lillehammer, opplever utenforskap og isolasjon. Dette kan gjelde enkeltpersoner og grupper i alle aldre. Et demokratisk samfunn er avhengig av at våre institusjoner fungerer inkluderende og demokratiske.

Lillehammer har i likhet med mange andre kommuner fått mange nye landsmenn. Dersom disse skal kunne føle seg velkommen og trygge i lokalsamfunnet, må tilretteleggingen for nå denne målsettingen vies stor oppmerksomhet og innsats fra kommunens side.

Lillehammer Arbeiderparti vil medvirke til at:

- **Alle barn, unge, voksne og eldre med behov for særskilt tilrettelagt hjelp, skal få nødvendig hjelp og støtte der de er.**
- **norsk opplæring blir en viktig del av tilpasningen for våre nye Landsmenn og at kunnskap om norsk samfunnsliv og arbeidsbestemmelser blir gitt**

- sosiale og kulturelle forhold følges opp

d. Ev. tilføyelse/justering av «»Like muligheter til god helse (Pkt.102)

Det vil være et prioritert mål at tjenestene Lillehammer kommune innen helse, omsorg og velferd skal føles som støtte og hjelp når en trenger det.

Rent konkret betyr det da at:

- det er tilstrekkelig bemanning og kompetent tjenesteutøvelse ved sykehjemmet og i omsorgsboligene
- behandling av og hjelpetiltak for rusavhengig ungdom vil prioritert
- egnet hjemmehjelp ytes dem som velger å bo hjemme.

e. Ev. tilføyelse/Justering av #» Åpenhet rundt psykisk helse og rusomsorg» (Pkt.144)

I kommunestyreperioden 2019-2022 vil Lillehammer Arbeiderparti aktivt arbeide for :

- Styrking, videreutvikling og bevaring av akutfunksjoner og tilbudet Lillehammer sykehus gir.
- Å styrke og samordne den offentlige innsatsen innen psykisk helse i samarbeid med det øvrige offentlige tilbudet innen spesialisthelsetjenesten.

f. Ev. tilføyelse/justering av »En kommune i vekst osv.» (Pkt.188)

Pågående planlegging av ny E-6 forbi Lillehammer og forbedret Intercity-forbindelse til Lillehammer krever endrede kommuneplaner og reguleringsplaner for å kunne gjennomføre disse oppgavene.

Vedtatte reformer i fylkesinndelingen og forestående endringer i oppgavefordelingen mellom kommuner og fylker vil også berører Lillehammer og nabokommunene

Lillehammer Arbeiderparti vil engasjere seg i disse viktige oppgavene og derfor medvirke til at:

- det legges til rette for felles næringsutvikling i Sjørdals-kommunene
- sentrumsområdene utvikles til attraktive handels-og boområder.
- Lillehammer framstår som et byområde for hele Gudbrandsdalen.
- Industrivegen forlenges fram til Gausdal – avkjøringen

NB! Forslaget om å støtte arbeidet med en ny OL-søknad må strykes

g. Ev. tilføyelse/justering av «Gode liv i by og bygd» (Pkt.241)

Friluftsområdene ved Mjøsa og ellers i Lillehammer kommune, er for verdifulle til å bygges ned. Kommunens innbyggere må fortsatt ha anledning til å leve miljøvennlig og ha god og lett adgang til grønne rekreasjons-områder.

I perioden 2019/2023 vil Lillehammer Arbeiderparti aktivt medvirke til at:

- fortetting og bygging i høyden ikke uten videre blir tillatt
- bynære tomter større en 900 kvm. blir tillatt omregulert til småhusbebyggelse
- kultur og miljøinteresser ivaretas i den framtidige byutviklingen
- nærområdene rundt de gamle kretsskolene Saksheim, Vingrom og Buvollen gjøres attraktive slik at folk fortsatt vil bo og trives i disse områdene.
- det opparbeides trygge skolebuss-stoppesteder

h. Ev. tilføyelse/justering av «Skolen – en arena osv. (Pkt. 326)

Skolehverdagen skal føles inspirerende for både elever, lærere og andre som har sin virksomhet i Lillehammer-skolene.

Lillehammer Arbeiderparti vil derfor medvirke til at:

- det blir tildelt økonomiske rammer som gjør det mulig å gjennomføre vedtatte læreplaner
- lærerbøker og annet undervisningsmaterieell må tilpasset de nye behov som følger av læreplanendringer
- lærerne får mulighet til videre-utvikle sin kompetanse
- det legges til rette for leksehjelp innenfor SFO

i. Ev. tilføyelser/justeringer til «Kampen for klima og miljø» (Pkt.372)

Kommunen og lokalbefolkningen må i langt sterkere grad ta inn over seg betydningen av et sterkere miljøvern, hvor Ikke minst den økende plastforurensning må bringes til opphør.

Lillehammer Arbeiderparti vil medvirke aktivt til at:

- det utarbeides en detaljert plan for hvordan Lillehammer skal bli en kommune med 0 toleranse for miljø-forurensning, med stor vekt på forebygging, kildesortering og gjenbruk.
- at Mjøsa blir overvåket som drikkevannskilde
- de etablerte kunstgressbanene søkes rehabilitert slik at de ikke forurensner naturen med mikroplast

- **det vil ikke bli gitt økonomisk støtte til nye kunstgressbaner før det foreligger garantier for at banene ikke forurensrer naturen.**

j. Nytt avsnitt om «By-fortetting/byutvikling».

Lillehammer arbeiderparti vil i kommende kommunestyre-periode medvirke til klare grunnholdninger om hvordan eventuell fortetting av byen skal foregå, og mener at:

Lillehammer Arbeiderparti bør i langt sterkere grad gå inn for å skjerme og beskytte eksisterende boliger/bomiljøer mot tap av sol, lys og utsikt.

Lillehammer vil aktivt arbeide for at:

- **Ved verditap på eksisterende bebyggelse som forringes pga utbygging, må utbygger utbetale erstatning/kompensere for tap til dem som blir berørt.**
- **det må utarbeides tydelige retningslinjer for hvordan kultur og miljøinteresser skal ivaretas i framtidig byutvikling.**
- **det legges til rette for at byens innbyggere kan leve miljøvennlig, ha god og lett tilgang til grønne rekreasjonsområder med mest mulig frie tilgang til Mjøsa og Lågenområdet.**
- **friområder som ligger nord for Strandtorget, vernes**

Fra Merethe Kjellberg:

Linje 82: enslige eldre er ikke nødvendigvis uten tilhørighet – mener dere ensomme?

Linje 264-266: Hva mener dere med følgende: I tillegg til kulturens egenverdi åpner den muligheten for å inkludere og involvere, og kan svare på flere utfordringer i andre tjenestoområder

Linje 314: Er det ikke bedre med: Barnehagen skal være et godt sted for barna ...

Linje 375: de virkelige endringene vil komme fra rådhusene og millioner.. mener dere fra myndighetene? Se på denne setningen en gang til (2)

Linje 390: Skulle følgende vært et kulepunkt under: Lillehammer Arbeiderparti vil oppmuntre til bedre kildesortering...

Fra Ole Turvoll:

Linje 241 Gode liv i by og bygd

Linje 247, «de ulike grendene og bygdene skal få dyrke sine fortrinn».

Dette er fine ord, men sier egentlig ikke noen ting.

Det bør endres til, Bygdene og grendene skal inkluderes sterkere i kommunen, det skal jobbes for bedre infrastruktur og en bedre tilknytning for de som lever i grendene og bygdene. (VA, bredbånd, busstilbud)

Linje 254 «Støtte lokalt initiativ som bygger opp under de ulike grendenes og bydelenes fortrinn»

Dette kan fjernes, Ta heller inn ett eller to konkret punkt om noe man kan gjøre for grendene og utkantene.

Linje 382 , «.....med et skolebygg i fornybart materiale». Endres til «....., med et skolebygg i miljøvennlige materialer.»

Hva og når er det fornybart med tre? Tre er ett miljøvennlig materiale, men å hevde at det er fornybart har jeg veldig vanskelig å se at det er. Hva skal Nordre Ål skole brukes til når det er 100 år gammel, som det står er det fornybart? Fornybar energi er greit, men fornybare byggematerialer er ikke det samme.

I tillegg er jeg enig i det som ble sagt i gårsdagens møte angående OL. Hvorfor skal LAP være løpegutt for IOC når AP sentralt har sagt at vi ikke skal kjempe for noe OL? Det er som en taler sa i går, å kaste vekk penger på representasjon og andre ting, når det ikke vil bli gitt tommel opp på nasjonalt nivå uansett.

Fra Jan Petter Hammervold:

Som jeg sa i går, må vi spisse programmet. Jeg mener det er mer et redaksjonelt ansvar enn et politisk.

I tillegg synes jeg noen punkter må forklare/endres:

Linje 89-90: Hva slags innsats skal økes? Økonomi?

Linje 118-119: Uklart, menes det at kommunen skal overta ansvaret for å øke kompetansen blant sykehusansatte?

Linje 162-163: Er dette korrekt? Hørte nylig at det var demens som var det største folkehelseproblemet.

Linje 199-200: Mener vi dette, og har vi økonomi til å gjennomføre? Tidligere har vi stort sett begrenset oss til å regulere.

Linje 201-202: Stryk, hører ikke hjemme i den neste fireårsperioden. Først må idretten og Stortinget mene at tiden er inne.

Linje 205-206: Hvorfor vil vi forlenge Industrigata? Trafikkavvikling eller for å utvide næringsområdet nordover mot Storhove?

Linje 414: Mjøsa er ikke drikkevannskilde, det er Lågen. Det kommunale vannverket ligger nord i Lågendeltaet.

Eller savner jeg en klar holdning til bruk av dyrkamark som næringsareal, fortetting i eksisterende boligområder og gondolplanene. Dette siste er en stor snakkis blant velgerne.

Fra Jørund Hassel:

I innledningen mener jeg det bør med en setning om at Arbeiderpartiet er et sosialdemokratisk parti – som en del av verdigrunnlaget.

Setning 93 – har vi noe svar på hvordan drive sosial boligpolitikk?

Setning 94 – hva er mangelfullt i kvaliteten på dagens aktivitetstilbud?

Setning 121 - samhandlingsreformen og koordineringen med pasienter som skrives ut fra sykehus – hva gjør vi med underdekningen?

Setning 126 – hva slags virkemidler skal tas i bruk for at eldre hjemmeboende skal få et godt sosialt liv og kontakt med andre mennesker? Hva gjør vi i forhold til ensomhet (også for andre enn eldre). Digitale løsninger – er vi trygge på at mange eldre og syke er i stand til å bruke disse ved akutte behov og er alene – og hva gjør vi med det?

Setning 194 – kapitelet om OL må ut. Det er ingen stemning for dette verken nasjonalt, i idrettsorganisasjoner, og blant mange arbeidstakere og trygdede som skvises i forhold til økonomiske forutsetninger. (La oss få til en verdig eldreomsorg først).

Setning 261 – i forbindelse med nedlegging av skoler lovte LAP å satse på grendene. Å støtte «lokale initiativ» (setning 254) blir for tynt. Her må vi være mer konkrete. Hva skal innholdet være og som lever opp til forventningene?

Setning 307 – her må det inn en setning om å unngå bruk av vikar- og bemanningsbyråer (vår tids største uvesen i arbeidslivet for tiden – og hvor kriminelle nettverk ofte står bak)

Så bør det inn en setning om dette med digital opplæring og hjelp.

Det er om lag 400 000 registrerte som ikke er på digitale plattformer – sikkert store mørketall. Mange er ikke der av økonomiske grunner. Disse står i et utenforskap i forhold til eksempelvis banktjenester/ for å få lov til å kontakt med NAV. Minstepensjonister får ingen skattelettelser (betaler ikke skatt), men pålegges å skaffe PC, nettleie osv, kostnader til innstallering osv (for å gjøre jobben for banken). Må minstepensjonister ha hjelp av banken for å betale regninger tas det et gebyr på kr 75 pr transaksjon. Skal man betale telefon, strøm, avisabonnement, forsikring, abonnement for trygghetsalarm, Tv-lisens – så skal banken alene ha 450 kroner i gebyr. En minstepensjonist har utbetalt kr 12 793 pr måned (kr 153 514 pr år) som skal dekke mat, klær, vedlikehold i hjemmet osv osv i tillegg til alminnelige kostnader.

Vi har fått et brutalt samfunn ovenfor fattige eldre og andre – hvor forskjellene bare øker. Hva gjør vi ovenfor disse gruppene? Jeg synes programmet blir litt puslete, og her bør sosialdemokratiet utvise større raushet.

Fra Mads Furu:

75: Ikke sterkt nok. Jeg foreslår "Utrydde uønsket deltid i Lillehammer kommune innen 2023".

96: Hvilket aktivitetstilbud? Refererer det til punktet over, så foreslår jeg at det tilføyes ", og heve kvaliteten på tilbudet" på linje 95.

116: Bytt ut "Sykehus Innlandet avdeling Lillehammer" med "Lillehammer sykehus". Jeg vet at det andre er mer korrekt, men vi må være tydelige på at dette er vårt sykehus.

118: Hvilke ansatte? Jeg regner med det skal være "kommunalt ansatte helse- og omsorgsarbeidere"

131: Hva betyr "følges nøye opp"? Liker ikke uttrykket. Skal det styrkes?

139: Satse på bør byttes ut med "Styrke"

150-151: Ungdom er ikke en "pasientgruppe". Jeg foreslår å stryke ordene "vil ha en god tjeneste for denne pasientgruppen og".

162: Bytt ut "vårt største" med "et stort".

174-185: Folkehelse kunne godt vært samskrevet med "Gode liv i by og bygd" (241-261)

205-206: Endres til "Forlenge Industrigata mot nord" (stryke det etter komma).

230:men dobbeltspor på jernbanen er helt...

298: Allerede omtalt på linje 75. Skal det stå to steder, må det også her stå "Utrydde uønsket deltid"

307: Ta imot flere lærlinger i Lillehammer kommune

309-369: Erstattes med:

Et helhetlig opplæringsløp

Grunnopplæringen starter i barnehagen og ender med den videregående skolen. Hele løpet må oppleves sømløst for barna med jevne overganger fra lek i barnehagen til lekpreget læring i småskolen til stadig større fokus på de grunnleggende ferdighetene i skolen. Overgangene mellom hovedtrinnene må skje på elevenes premisser og med deres medvirkning.

For at enda flere skal lykkes med grunnopplæringen og fullføre videregående skole er det viktig å rette innstasen mot de som trenger det mest så tidlig som mulig, og sørge for at alle blir integrert og inkludert i fellesskapet. Dette sikrer vi med høy bemanning i barnehagen og på de laveste trinnene i skolen, kvalitetskrav til skolefritidsordningen og ved at alle barn og unge er fysisk aktive hver dag.

Fellesskolen er en grunnpilar i den norske samfunnsmodellen. I en tid der vi lever våre liv i stadig mer fragmenterte virkeligheter, er det viktigere enn noen gang å verne om fellesskolen. Skolene i Lillehammer skal være gode steder å være, og det er skolens fremste oppgave å skape trygge barn og unge som lærer seg å lese, skrive, regne og mestre sine liv som hele mennesker. Opplæringen må aldri bli for teoretisk, men vektlegge en helhetlig tilnærming til fagene der også kreativitet, samarbeid og praktisk arbeid verdsettes.

Lærerne og andre ansatte i barnehagen og skolen må gis tid og rom til å utøve sitt yrke, og vi må fortsette innsatsen med videreutdanning for å møte fremtidens kompetansekrav.

Lillehammer Arbeiderparti vil:

- Bygge ny barnehage på Buvollen
- Restaurere Søre Ål og Vingar skoler
- Stille krav til at barnehagene, grunnskolene og de videregående skolene samarbeider tettere om overgangene for elevene mellom de ulike trinnene i grunnopplæringen
- Innføre en lese-, skrive- og regnearanti etter 2. trinn
- Gi flere ansatte i barnehage, skole og SFO mulighet til etter- og videreutdanning.
- Sikre barn og unge en god skolehelsetjeneste med god tilgang til helsesøster.
- At alle elever i Lillehammer-skolen får egne lesebrett som supplement til skolebøker og andre læremidler
- Sette i gang prosjekter i skolen for å lære elever koding
- Utvikle skolefritidsordningen etter modell av aktivitetsskoler andre steder i landet
- Heve aktivitetsnivået i skolefritidsordningen gjennom samarbeid med frivillige lag og foreninger.

414: Setningen kan leses som om Mjøsa er Lillehammers drikkevannskilde. Så vidt jeg vet er den ikke det. kan det skrives om litt?

